

Tuarascáil Bhliantúil

2008

Misean

Seirbhís chúnaimh agus chomhairle dhlíthiúil a sholáthar atá gairmiúil, éifeachtúil, costéifeachtach agus inrochtana.

Fís

Rochtain a éascú ar cheartas trí seirbhís chúnaimh dhlíthiúil agus chomhairle shibhialta a sholáthar ar féidir comparáid dhearfach a dhéanamh idir í agus dea-chleachtas ar fud an domhain.

Spriocanna

- **Seirbhís:** Seirbhís ghairmiúil inrochtana ar ardchaighdeán a sholáthar.
- **Cumarsáid:** Próiseas faisnéise, oideachais agus cumarsáide poiblí éifeachtach a chur i bhfeidhm.
- **Bainistíocht Acmhainní:** An úsáid is fearr a bhaint as na hacmhainní airgeadais agus oibríúcháin a leithdháiltear don Bhord agus luach ar airgead a chinntiú.
- **Nuálaíocht:** Cinntiú go bhfuil an Bord nuálaíoch, solúbtha agus freagrúil ina chur chuige maidir le seirbhísí a chur ar fáil go héifeachtach.
- **Forbairt Cumais:** Forbairt a dhéanamh ar chumas an Bhoird seirbhís ghairmiúil ar ardchaighdeán a chur ar fáil.

Clár Ábhar

	<i>Leathanach</i>
Forbhreathnú	2
Brollach ón gCathaoirleach	4
An Bord	6
Foireann agus Struchtúr	7
Réamhrá ón bPríomhfheidhmeannach	8
Gnóthachtálacha agus Forbairtí Lárnacha in 2008	10
An tSeirbhís a Soláthraíodh in 2008	12
An tSeirbhís um Chúnaimh Dlíthiúil Sibhialta a Fhorbairt	24
Soláthar Seirbhíse a Chumasú	26
Airgeadas	29
Aguisín 1 – Ráitis Airgeadais	32
Aguisín 2 - Liosta d'Ionaid Dlí	51

Forbhreathnú

1. Feidhm agus cuspóir

Is é an Bord um Chúnamh Dlíthiúil an comhlacht reachtúil, neamhspleách atá freagrach as cúnaimh dlíthiúil agus comhairle dlí sibhialta a sholáthar do dhaoine ar bheagán acmhainní, faoi réir ag forálacha den Acht um Chúnamh Dlíthiúil Sibhialta, 1995.

Is éard is comhairle dlí ann ná comhairle ar bith ó bhéal nó i scríbhinn a thugann aturnae nó abhcóide, lena n-áirítear litreacha a scríobh agus idirbheartaíochtaí.

Is éard is cúnaimh dlíthiúil ann ná nuair a dhéanann aturnae nó abhcóide ionadaíocht thar ceann duine in imeachtaí cúirte. Caithfidh duine deimhniú um chúnamh dlíthiúil a fháil ar dtús, a shonraíonn na seirbhísí dlí atá á ndeontú, agus an ranníoc um chúnamh dlíthiúil a shonraítear ar an deimhniú a íoc. Déantar seirbhísí dlí a sholáthar thar raon leathan cúrsaí dlí sibhialta, agus is beag eisceacht atá ann.

2. Soláthar seirbhíse

Den chuid is mó, cuireann aturnaetha atá fostaithe ag an mBord cúnaimh agus comhairle dlíthiúil ar fáil trí líonra d'ionaid dlí. Cuireann aturnaetha atá i mbun cleachtas próbháideach seirbhís chomhlántach ar fáil. Fostaíonn an Bord iad ar bhonn cás ar chás.

Cuirtear an tseirbhís ar fáil ar fud na tíre trí 33 ionad dlí lánaimseartha agus 12 ionad dlí páirtaimseartha, lena n-áirítear 3 ionad dlí lánaimseartha ina bhfuil an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe (SDD).

Oibríonn an Bord Ionad speisialaithe Doiciméadúcháin do Dhídeanaithe freisin, a chuireann seirbhís ghairmiúil neamhspleách taighde agus leabharlainne ar fáil do na príomhchomhlachtaí ar fad a bhfuil baint acu leis an bpróiseas tearmainn.

3. Seirbhísí dlí a fháil

Caithfidh duine atá ag lorg seirbhísí dlí iarratas a dhéanamh ar cheann ar bith de na hionaid dlí a leagtar amach in Aguisín 2 agus foirm iarratais a chomhlánú, ag sonrú an t-ábhar lena mbaineann an t-iarratas ar chomhairle agus/nó ar chúnamh dlí agus ag tabhairt sonraí faoi ioncam agus acmhainní caipitil ar bith.

Tá sé mar aidhm ag an mBord a chinntiú go ndéanfar coinne le haturnae a thairiscint do dhuine atá incháilithe i gcomhair seirbhísí dlí taobh istigh de thréimhse uasta de 4 mhí ón uair a dhéantar an t-iarratas a chur i gcrích. I gcásanna áirithe, cuirtear seirbhís tosaíochta ar fáil.

4. Íoc as seirbhísí dlí

Caithfidh duine ar bith a ndeonaítear comhairle agus/nó cúnaimh dlíthiúil dó/di ranníoc a dhéanamh leis an mBord. Déantar an ranníoc do chomhairle dlí a mheas ar ioncam indiúscartha an iarratasóra, .i. ioncam tar éis asbhaintí áirithe. Déantar an ranníoc um chúnamh dlíthiúil a mheas ar ioncam indiúscartha agus ar chaipiteal indiúscartha an iarratasóra. Is é an ranníoc is lú ná €10 as comhairle dlí agus €50 as cúnaimh dlíthiúil. Tugann an t-ionad dlí comhairle do dhuine faoin ranníoc iarbhír i ngach cás aonair. Más rud é go ndéanann duine airgead nó réadmhaoin a aisghabháil ag eascairt ón gcás, is féidir go ndéanfaidh an Bord iarratas chun an costas a bhí ar an mBord as na seirbhísí dlí a sholáthar don chliant a aisghabháil.

5. Ceannoifig

Tá ceannoifig an Bhoird suite i gCathair Saidhbhín, Contae Chiarraí áit a bhfuil 50 ball foirne lonnaithe. Tá roinnt d'fheidhmeanna na ceannoifige lonnaithe i mBaile Átha Cliath freisin.

6. Socruithe rialachais

Is é an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí a cheapann an Bord reachtúil agus tá sé freagrach as:

- ▣ treo straitéiseach na heagraíochta
- ▣ beartas a shocrú agus monatóireacht a dhéanamh ar a chur i bhfeidhm
- ▣ maoirseacht a dhéanamh ar bhainistíocht cheart éifeachtach na heagraíochta
- ▣ monatóireacht a dhéanamh ar nósanna imeachta éifeachtacha a chur i bhfeidhm agus cuntasacht a sholáthar
- ▣ buiséid a fhaomhadh agus monatóireacht a dhéanamh orthu, agus
- ▣ roinnt cinntí forchoimeáda a dhéanamh.

Go hiondúil is cathaoirleach agus 12 gnáthchomhaltaí a bhíonn ar an mBord. Ceapadh an Bord reatha i mí na Nollag 2006.

Cloíonn an Bord i gcónaí leis na caighdeáin de rialachas corparáideach a leagtar amach sa *Chód Cleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit*. Cuimsíonn sé seo:

- ▣ ag leibhéal an Bhoird, úsáid a bhaint as sé choiste chun cúnamh a thabhairt dó a chuspóirí a bhaint amach agus a chuid freagrachtaí a chur i gcrích go héifeachtach (féach thíos)
- ▣ deighilt sainmhínithe ar ról idir an Bord, an Cathaoirleach agus an Príomhfheidhmeannach
- ▣ tuarascáil bhliantúil a chur faoi bhráid an Aire a chomhlíonann ceanglais an Chóid
- ▣ feidhm iniúchta inmheánaigh a oibríonn go héifeachtach agus de réir mar is gá, agus
- ▣ cód iompair, a bhfuil nósanna imeachta chun déileáil le ceist coinbhleachta leasa ar bith mar chuid de.

D'eagraigh an Bord 10 gcuinniú in 2008– 6 cinn acu i gCathair Saidhbhín agus 4 cinn i mBaile Átha Cliath. Tháinig coistí an Bhoird le chéile mar seo a leanas:

Coiste	Líon na gcuinnithe a tionóladh
Coiste na nAchomharc	14
An Coiste Airgeadais	5
An Coiste Iniúchta	7
Coiste na nDlíodóirí	9
An Coiste Acmhainní Daonna	2
Coiste Feidhmíochta	1

Rinneadh forbairt ar Lámhleabhar um Rialachas Corparáideach in 2006 chun achoimre shoiléir chuimsitheach a chur ar fáil maidir leis na príomhghnéithe a bhaineann le rialachas corparáideach de réir mar a théann sé i bhfeidhm ar an mbord agus ar an ardbhainistíocht. Tá sé i gceist leis freisin go ndéanfaidh sé cinnte go mbeidh baill an Bhoird ar an eolas go hiomlán faoina gcuid freagrachtaí dlíthiúla agus go mbeidh cur amach acu ar na forálacha reachtúla a bhaineann lena bpost agus na ceisteanna, beartais agus straitéisí eagraíochtúla príomhúla a threoraíonn a ról.

Brollach

ón gCathaoirleach

De réir mar a dhéanaimid athbhreithniú ar obair an Bhoird um Chúnadh Dlíthiúil in 2008, tá tuiscint ghéar againn, mar bhaill den Bhord, ar shainordú an Bhoird chun rochtain ar chearta i gcásanna sibhialta a éascú do dhaoine a bhféadfadh sé nach bhfuil na hacmhainní acu chun a gcuid cearta a chosaint ná a dhlísteánú ar aon bhealach eile.

Mar thoradh ar an lagtrá eacnamaíochta, tháinig méadú ar an éileamh ar ár seirbhísí, mar a tharla i gcás roinnt seirbhísí poiblí túslíne eile. Tharla sé sin ar dhá chúis: ar an gcéad dul síos, mar thoradh ar an méadú ar an líon daoine dífhostaithe tá níos mó daoine incháilithe dár gcuid seirbhísí, agus, ar an dara dul síos, mar a bhíonn amhlaidh i ndlínsí eile, bíonn níos mó brú ar theaghligh de bharr laghdú ar chúinsí airgeadais an teaghligh agus bíonn gá le comhairle agus cúnadh dlí dá réir sin.

In 2007 tháinig méadú measartha (5%) ar an éileamh ar sheirbhísí dlí ón mBord um Chúnadh Dlíthiúil, agus bhíothas ag súil leis sin tar éis méadú a theacht ar na teorainneacha incháilitheachta in 2006. In 2008, áfach, tháinig méadú an-mhór ar an éileamh, agus méadú thart ar 18% ar an líon cliant a bhí ag lorg seirbhísí dlí i gcomparáid leis an mbliain roimhe. Sa dara cuid den bhliain agus sa chéad cuid de 2009 tháinig dlús níos mó arís faoin méadú.

Mar thoradh ar an éileamh méadaithe sin tá dúshlán mór os comhair an Bhoird maidir lena sholáthar seirbhíse a choimeád nuair atá ganntanas acmhainní ann. Cé go raibh an Bord an-bhuíoch as na hacmhainní a leithdháil an tAire in 2008 agus as a thacaíocht leanúnach don tseirbhís, tuigimid go mbeidh sé níos deacra maoiniú breise a fháil mar thoradh ar an laghdú ar airgeadas poiblí. Mar gheall go bhfuil méadú tagtha ar an líon iarratas ar sheirbhísí laethúla, tá níos mó brú ar thréimhsí feithimh chun coinní tosaigh a fháil le haturnaetha. Táimid meáite treabhadh linn mar sin féin agus muid ag iarraidh ár gcuspóir a bhaint amach, is é sin seirbhís ardchaighdeán a sholáthar laistigh de thréimhse feithimh uasta de 4 mhí. Mar a thugtar le fios sa tuarascáil, ní féidir é sin a bhaint amach i gcónaí, ach tá an Bord, an Príomhfheidhmeannach agus a chuid ball foirne dírithe fós ar chinntiú go n-úsáidfear na hacmhainní atá ar fáil ar an mbealach is éifeachtaí agus is féidir. Ba cheart cuimhneamh freisin nach mbaineann na huastreimhsí feithimh atá léirithe sa Tuarascáil seo leo siúd go léir a bhíonn ag lorg ár gcuid seirbhísí. Meastar gur cásanna tosaíochtaí iad breis is cúigiú de na cásanna go léir inár gcuid ionad dlí agus faigheann siad seirbhís beagnach láithreach. Déileáiltear le cásanna eile go tapa ar bhonn comhairle amháin agus déantar cásanna eile a tharchur go tapa chuig aturnaetha san earnáil phríobháideach. Freisin, éilítear go ndéileálfai le gach cás a phléann an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe leis laistigh d'fhráma ama sonraithe. Cuimhnimid áfach nach mór ionas go mbeadh ár seirbhís ciallmhar, go mbeadh sí tráthúil freisin, agus táimid

tiomanta dul i ngleic leis an dúshlán sin. Creideann an Bord go gcabhróidh na tionscnaimh a rinneadh in 2008 chun athbheithniú a dhéanamh ar gach gné dár gcuid oibre go mór leis an dúshlán sin a shárú.

Maidir le rialachas corparáideach, bliain an-ghnóthach ab ea 2008 dom féin agus do mo chomhleacaithe ar an mBord reachtúil. Reáchtáladh 10 cruinniú iomlána den Bhord agus go leor cruinnithe coiste i rith na bliana. Cheap an tAire Séamus Keelan ar an mBord in Iúil 2008, chun dul in ionad Noirín Slattery a fuair bás, faraor géar, níos luaithe sa bhliain. Ag deireadh na bliana, d'éirigh David Barnville Abhcóide Sinsir as a phost ar an mBord mar gheall ar éilimh a bhí ar a sceideal oibre. Tháinig Margaret Heneghan, BL i gcomharbacht air. Ba mhaith liom buíochas a ghabháil leis na baill Boird go léir as a gcuid rannpháirteachais agus tacaíochta i rith na bliana. Mar thoradh ar na cúlraí agus na buanna éagsúla atá acu bhain an Bord leas as cuid mhór eolais, taithí agus gaoise agus é ag déanamh a chuid gnó in 2008.

Freisin ba mhaith liom buíochas a ghabháil leis an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí, Dermot Ahern, TD as spéis a chur i gcónaí i ngníomhaíochtaí an Bhoird chomh maith le tacaíocht a thabhairt dóibh. Tuigim gur ábhar é cúnaimh dlíthiúil a bhfuil spéis aige ann le fada an lá agus go dtuigeann sé an ról tábhachtach atá ag an mBord um Chúnamh Dlíthiúil ó thaobh beartas an Rialtais a chur i bhfeidhm agus a chinntiú go gcomhlíonann Éire a cuid oibleagáidí idirnáisiúnta i réimse thábhachtach mar sin.

Ar deireadh, ba mhaith liom mo bhuíochas a chur in iúl don Phríomhfheidhmeannach, Moling Ryan, agus do bhaill foirne an Bhoird um Chúnamh Dlíthiúil as an tiomantas, gairmiúlacht agus oscailteacht a léirigh siad arís in 2008. Cé go bhfuil cúrsaí éirithe níos dúshlánaí, tá an Bord agus a chuid ball foirne dírithe fós ar an ngnó lárnach maidir le seirbhísí dlí a sheachadadh dá chuid cliant. Táim cinnte go mbeidh sé amhlaidh i gcónaí.

Anne Colley
Cathaoirleach

An Bord

Amhail 31 Nollaig 2008

Anne Colley
Cathaoirleach

David Barnville*
Abhcóide Sinsearach

Bob Browne
Rúnaí Cúnta, An Roinn Díl
agus Cirt, Comhionannais
agus Athchóirithe Díl

Dr Michael Buckley
Lia Comhairleach Ar Scor

Dara Foynes
Abhcóide

Kate Hayes
Duine atá páirteach i
gCúrsaí Gnó

Séamus Keelan
Cuntasóir agus Ionadaí
Áitiúil

Breege Leonard
Bainisteoir Réigiúnach, An
Roinn Gnóthai Sóisialacha
agus Teaghlai

Niamh Moran
Aturnae

Jerry O'Connor
Aturnae

Jim O'Farrell
Príomhoifigeach, An
Roinn Airgeadais

Eamonn Purcell
Ionadaí Foirne

Fergal Rooney
Ionadaí Foirne – Aturnae

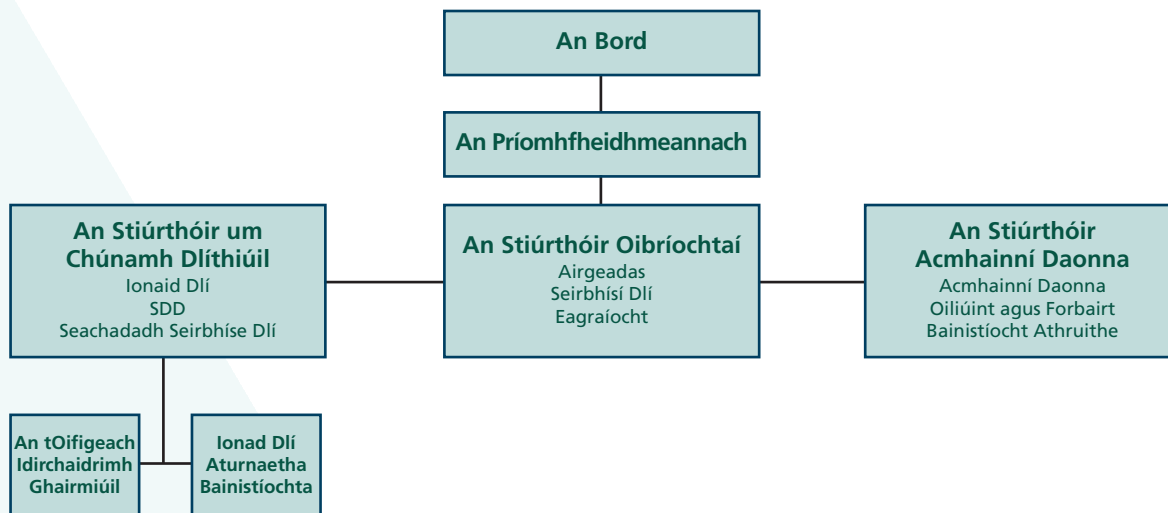
Margaret Heneghan*
Abhcóide

* D'éirigh David Barnville as a phost le héifeacht ón 31 Nollaig 2008 agus tháinig Margaret Heneghan ina áit.

Foireann Feidhmiúcháin na Ceannoifige

An Príomhfheidhmeannach:	Moling Ryan	Aturnaetha:	Mason Hayes and Curran
An Stiúrthóir um Chúnammh Dlíthiúil:	Frank Brady	Ceannoifig:	Sráid an Chalaídh Cathair Saidhbhín Co. Chiarraí Teileafón: 066 947100 Íosghlao 1890 615200 Facs: 066 9471035
An Stiúrthóir Acmhainní Daonna:	Pat Fitzsimons	Oifig Bhaile Átha Cliath:	47 Sráid an Mhóta Uachtarach Baile Átha Cliath 2 Teileafón: 01 6441900 Facs: 01 6623661
An Stiúrthóir Oibríochtaí:	Eileen Bowden	Suíomh Gréasáin:	www.legalaidboard.ie
An tOifigeach Idirchaidrimh Ghairmiúil:	John McDaid		
An Rialtóir Airgeadais:	Joan Enright		
Rúnaí an Bhoird:	Clare Kelly		
Iniúcháirí:	An tArd-Reachtair Cuntas agus Ciste		

Struchtúr

Réamhrá

ón bPríomhfheidhmeannach

Bliain spéisiúil agus dhúshlánach don Bhord um Chúnadh Dlíthiúil ab ea an bhliain atá á hathbhreithniú. Tháinig méadú 18% ar iarratais chuig an mBord ar sheirbhísí dlí an bhliain sin. Tháinig méadú freisin ar líon iomlán na gcásanna ar dhéileáil an Bord leo.

Ag an am céanna, lean an eagraíocht uirthi lena polasaí athbhreithniú a dhéanamh ar oibríochtaí agus é mar aidhm an leas is fearr a bhaint as na hacmhainní atá ar fáil di.

Mar a thug an Cathaoirleach le fios ina réamhfhocail, ba iad na príomhfhachtóirí ba shiocair leis an méadú ar éileamh ar sheirbhísí an Bhoird in 2008 ná an lagtrá eacnamaíochta agus an méadú ar líon na ndaoine a bhí incháilithe ó thaobh airgeadais de do sheirbhísí den sórt sin. Tharla sé i go leor dlínsí go raibh nasc soiléir idir an lagtrá eacnamaíochta agus méadú ar éileamh ar chúnadh agus comhairle dlí i réimsí mar fhiachas, fostaíocht agus dlí teaghlaigh. Dúshlán mór don Bhord is ea an méadú ar an éileamh ar ár gcuid seirbhísí, go háirithe agus acmhainní ag dul i laghad.

D'fhreagair ár gcuid aturnaetha agus baill foirne tacaíochta go dearfach don ualach oibre méadaithe. Láimhseáil an Bord thart ar 10% cásanna breise ar an iomlán in 2008. Tháinig méadú i gcomparáid leis an mbliain roimhe i cásanna a ndéileáiltear leo inár gcuid ionad dlí, cásanna a tharchuirtear chuig cleachtóirí dlí agus cásanna a ndéileáiltear an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe leo. Ó thaobh na n-ionad dlí de, ba í an ghné ba shuntasáí ná méadú suntasach ar chásanna comhairle dlí. Beidh cuid mhór de na cásanna comhairle sin ina gcásanna cúnaimh dhlíthiúil a mbeidh ionadaíocht cúirte i gceist leo. Ó thaobh tearmainn de, tháinig méadú ar an líon cliant nua a chláraigh leis an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe de chuid an Bhoird ainneoin gur tháinig laghdú ar an líon iarrthóirí tearmainn a chláraigh sa tír.

Toradh amháin a bhí ar an éileamh níos mó ar sheirbhísí dlí a sholáthraíonn an Bord ná go bhfuil méadú tagtha freisin ar líon na ndaoine ar ár gcuid liostaí feithimh. Is rud é sin nach mór dúinn a bhainistiú go héifeachtach, go háirithe de bharr gur cosúil go leanfaidh an t-éileamh ag dul i méid go ceann i bhfad. Tuigeann an Bord nach féidir le cúrsaí fanacht mar atá agus ligean do chúrsaí dul chun donais tráth a bhfuil ganntanas acmhainní ann. Ghlacamar cur chuige réamhghníomhach agus leanaimid orainn á ghlacadh chun an úsáid is fearr a bhaint as na hacmhainní atá ar fáil dúinn.

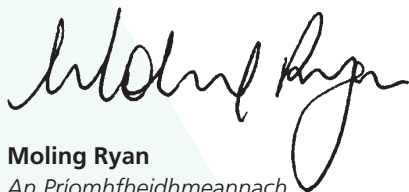
In 2008, thugamar faoi athbhreithniú ar na hoibríochtaí inár gcuid ionad dlí go léir, féachaint le fáil amach conas is féidir linn éifeachtúlacht an tseachadta seirbhísí túsline a uasmhéadú. D'éirigh roinnt moltaí as an athbhreithniú

sin agus tá siad siúd á gcur i bhfeidhm anois. Ina dhiaidh sin rinne an Bord anailís riosca cuimsitheach ar conas a dhéantar seirbhísí dlí a sheachadadh. I measc na réasúnachta a bhí leis sin bhí na rialúcháin athbhreithnithe maidir le hárachas slánaíochta gairmiúil a chuaigh i bhfeidhm i Samhain 2007, agus freisin, an fócas níos mó atá ar bhainistíocht riosca i réimse an dlí. De bharr na dtorthaí sa tuarascáil seo ceanglófar ar an mBord athruithe a dhéanamh ar a múnla seachadta seirbhíse in 2009. Táthar ag súil go dtiocfaidh seirbhís níos dírithe, níos sruthlínithe chun cinn de bharr an mheascáin den dá thionscnamh.

I dteannta leis na hathbhreithnithe ar sheirbhísí dlí, cuireadh tús le hathbhreithniú ar oibríochtaí na ceannoifige i dtreo dheireadh 2008. Breathnófar san athbhreithniú sin ar conas is fearr is féidir cur ar chumas na gcodanna riaracháin den eagraíocht dul i ngleic leis na dúshláin atá romhainn. Freisin forbraíodh Plean Corparáideach athbhreithnithe go deireanach in 2008. Leagann sé sin amach sraith cuspóirí dírithe don tréimhse 2009-2010 chun éascaíocht a dhéanamh don Bhord agus é ag leanúint dá shainordú.

Tuigimid go mbaineann sainordú an Bhoird freisin le eolas a sholáthar ar sheirbhísí an Bhoird. Tugadh faoi chuid mhór oibre in 2008 chun caighdeán na mbileog eolais agus an tsuímh ghréasáin a fheabhsú. Tá ciall mhór ag baint leis an tuairim gur féidir leis an saoránach éirí trína chéile agus é/í ag iarraidh rochtain a fháil ar eolas ar sheirbhísí poiblí. Leis sin d'oibrigh an Bord i ndlúthpháirt le Coiste Dlí Teaghlaigh an Dlí-Chumainn chun leabhrán a dhéanamh faoi chúnamh dlíthiúil sibhialta a scaipeadh go forleathan. Tá sé beartaithe tuilleadh tionscnamh a ghlacadh chun na pointí eolais agus teagmhála a shimpliú in 2009.

I dteannta leis an gCathaoirleach ba mhaith liom buíochas a ghabháil leis an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí chomh maith le hArd-Rúnaí agus baill foirne na Roinne as a gcuid tacaíochta ar fad in 2008. Ar deireadh, ba mhaith liom a rá go bhfuilim buíoch do bhaill foirne an Bhoird um Chúnamh Dlíthiúil as a gcuid tiomantais agus gairmiúlachta in 2008. Níl aon amhras orm ach go leanfaidh siad orthu ag léiriú na dtréithe sin agus muid ag tabhairt aghaidh ar thimpeallacht dhúshlánach amach anseo.

Moling Ryan
An Príomhfheidhmeannach

Gnóthachtálacha agus

Tháinig méadú beagnach 18% ar líon iomlán na n-iarratas ar sheirbhísí dlí in 2008. Ba í an phríomhfachtóir ba chúis leis sin ná cúrsaí eacnamaíochta a bheith ag dul chun donais, rud a chiallaigh go raibh níos mó daoine incháilithe ó thaobh airgeadais de do chúnamh dlíthiúil sibhialta.

Ó thaobh na n-ionad dlí de, tháinig méadú ar mhaoiniú an Stáichiste go €26.988m, sin méadú breis is 11% ón mbliain roimhe. Tháinig méadú 3% go €8.897m ar mhaoiniú don tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe.

Soláthraíodh cúnamh agus comhairle dlíthiúil i 14,917 cás in 2008, sin méadú 7% ón mbliain roimhe. Ba í an phríomhfachtóir ansin ná méadú mór ar an líon cásanna comhairle dlí a déileáladh leo.

Chláraigh 3,219 cliant nua do sheirbhísí dlí na Seirbhíse Dlí do Dhídeanaithe in 2008, sin méadú 21% ó 2007.

Cé gur cuireadh brú ar thréimhsí feithimh chun coinne a fháil le haturnae in 2008 mar thoradh ar an méadú ar éileamh, soláthraíodh seirbhísí dlí laistigh de 4 mhí i mbeagnach gach ionad dlí de chuid an Bhoird. Soláthraíodh seirbhís tosaíochta i mbreis is 20% de na cásanna ar déileáladh leo, cosúil leo sin a bhain le foréigean teaghlaigh, cúram leanaí, fuadach leanaí nó a raibh spriocdhátaí reachtúla i gceist leo.

I gcaitheamh na bliana, thug an Bord faoi athbhreithniú ar oibríochtaí a ionaid dlí. Tháinig roinnt moltaí chun cinn a bhfuil sé mar aidhm acu caighdeán, éifeachtacht agus éifeachtúlacht an líonra ionaid dlí a thabhairt chun barr feabhais.

Forbairtí Lárnacha in '08

D'fhostaigh an Bord comhairleoirí seachtracha chun measúnú riosca a dhéanamh ar a sheachadadh seirbhíse. Is cosúil go mbeidh caighdeánú suntasach ar phróisis agus ar nósanna imeachta ar fud líonra ionaid dlí an Bhoird mar thoradh ar an tuairisc.

In 2008, chun feasacht ar sheirbhísí an Bhoird a chur chun cinn, reáchtáladh cruinnithe ráithiúla den Phainéal Comhairliúcháin Seachtrach. Freisin chomhoibrigh an Bord chun bileog eolais ar chúnamh dlíthiúil sibhialta a dhéanamh leis an Dlí-Chumann, ata dírithe go príomha ar aturnaetha.

D'éascaigh an Bord oiliúint bhreise ar shamhail an dlí comhoibríoch chun díospóidí a réiteach dá chuid aturnaetha féin agus d'aturnaetha príobháideacha araon. Rinne sé comh-óstáil freisin, i gcomhar le Dlí-Chumann na hÉireann, ar shiompóisiam ar réiteach malartach a fháil ar dhíospóidí i gcúrsaí teaghlaigh leis an aidhm réiteach díospóide nach bhfuil bunaithe ar an gcúirt a bheith mar rogha ceart dóibh siúd a bhfuil fadhbanna teaghlaigh acu.

Dhréachtaigh an Bord Plean Corparáideach nua i dtreo dheireadh na bliana. Leagann sé sin amach cuspóirí an Bhoird don tréimhse 2009-2011, i dteannta leis na gníomhartha atá beartaithe chun iad a bhaint amach, i dtréimhse a bheidh an-dúshlánach maidir le héileamh agus maoiniú araon.

An tSeirbhís a Soláthraíodh in 2008

Is é misean an Bhoird um Chúnaimh Dlíthiúil seirbhís chúnaimh agus chomhairle dhlíthiúil a sholáthar atá gairmiúil, éifeachtúil, costéifeachtach agus inrochtana. Go bunúsach, oibríonn an Bord chun rochtain a sholáthar ar cheartas do dhaoine a bhféadfadh sé nach bhfuil sé in acmhainn acu de bharr costais airgeadais a gcuid cearta a chosaint ná a dhlisteanú ar aon bhealach eile.

Soláthraítear seirbhísí do chliant go príomhúil trí líonra d'ionaid dlí a chomhlánaítear trí aturnaetha príobháideacha a úsáid. Baineann cásanna leis an gcuid is mó de réimsí dlí sibhialta, cé gur bhain formhór na seirbhísí in 2008 le díospóidí teaghlaigh, rud atá ar aon dul le cúrsaí i ndlínsí eile. Ina theannta sin, arís eile soláthraíodh seirbhísí do líon suntasach daoine maidir le héilimh ar thearmann tríd an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe.

Bliain dhúshlánach ab ea 2008 don Bhord, ba í an príomhchúis a bhí leis sin ná an méadú suntasach a tháinig ar an éileamh ar a chuid seirbhísí. Is féidir an méadú sin a cheangal le cúinsí eacnamaíochta athraithe na tíre go príomha. Toisc go ndéantar tástáil mhaoine ar sheirbhísí an Bhoird, tháinig méadú ar bhonn cliant féideartha an Bhoird mar thoradh ar an méadú ar dhífhostaíocht agus an laghdú ar ioncam, chomh maith leis an méadú ar an tairseach ioncaim i Meán Fómhair 2006. Léiríodh é sin sa líon daoine a d'iarr agus a fuair seirbhísí dlí ón mBord.

Bhí líon iomlán na gcásanna inar chuir an Bord seirbhísí dlí ar fáil in 2008 ionann le 21,200. Ba ionann é sin agus méadú thart ar 1,900 ó 2007. Tháinig méadú ar líon na gcásanna ar déileáladh leo sna hionaid dlí agus líon na gcásanna dlí teaghlaigh a tarchuireadh chuig aturnaetha príobháideacha ar phainéil an Bhoird ar aon agus ar líon na n-iarrthóirí tearmainn a bhí ag clárú mar chliant don tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe.

Éileamh ar an tseirbhís

Léiríonn an tábla seo a leanas líon na ndaoine a rinne iarratas ar sheirbhísí chuig an mBord in 2008 agus sa dá bhliain roimhe.

TÁBLA 1 - LÍON NA NIARRATASÓIRÍ			
Bliain	2008	2007	2006
Ionaid dlí	10,774	9,248	8,859
Ionad na gCleachtóirí Príobháideacha	1,114	916	830
An tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe	3,219	2,650	2,980
Iomlán	15,107	12,814	12,669

Ba ionann an méadú agus beagnach 18% ar an iomlán. Laistigh den mhéadú sin, tháinig méadú an-suntasach de bheagnach 17% ar an líon iarratas chuig ionaid dlí agus chuig ionad na gcleachtóirí príobháideacha (a dhéanann cúrsaí Cúirte Dúiche i gceantar Bhaile Átha Cliath a tharchur chuig cleachtóirí príobháideacha) in 2008 i gcomparáid leis an mbliain roimhe. Tháinig méadú níos mó fós ar an éileamh ar sheirbhísí tearmainn an Bhoird, a bhí ag 21%, agus tharla sé sin ainneoin gur tháinig laghdú ar an líon a bhí ag lorg tearmainn sa Stát i gcomparáid le figiúr 2007.

Ba cheart a thabhairt faoi deara nach soláthraítear seirbhísí dlí do gach iarratasóir. Cé nach ndéantar taifead i gcónaí ar an líon daoine atá ag lorg seirbhísí dlí trí fhéachaint ar na ceisteanna dlí a bhfuil siad ag

lorg cúnamh ina dtaobh, is cosúil go dtabharfaidh an miondealú ar cheisteanna dlí i dtaobh daoine ar tugadh céad choinne le haturnaé dóibh in 2008 (cásanna nua) nádúr an éilimh le fios. Tugann Tábla 2 thíos an miondealú sin.

TÁBLA 2 - COINNÍ TOSAIGH DE RÉIR ÁBHAIR	
Ábhar	Líon na gcliant nua
Tearmann agus ceisteanna bainteacha	3,219
Colscaradh / idirscaradh / neamhniú	2,396
Cásanna eile a bhain le cúram féideartha leanaí ag an Stát	420
Cúrsaí eile dlí teaghlaigh	3,562
Cúrsaí sibhialta eile	1,215
Iomlán	10,812

Ionaid dlí

Cuireadh cúnamh agus comhairle dlíthiúil ar fáil trí hionaid dlí an Bhoird i 14,917 cás in 2008. Tá eolas comparáideach don dá bhliain roimhe sin agus miondealú idir cásanna cúnamh agus comhairle leagtha amach thíos.

TÁBLA 3 - CÁSANNA AR DÉILEÁLADH LEO IN IONAID DLÍ			
Bliain	2008	2007	2006
Comhairle amháin	5,900	4,525	3,683
Imeachtaí cúirte	9,017	9,380	9,471
Iomlán	14,917	13,905	13,154

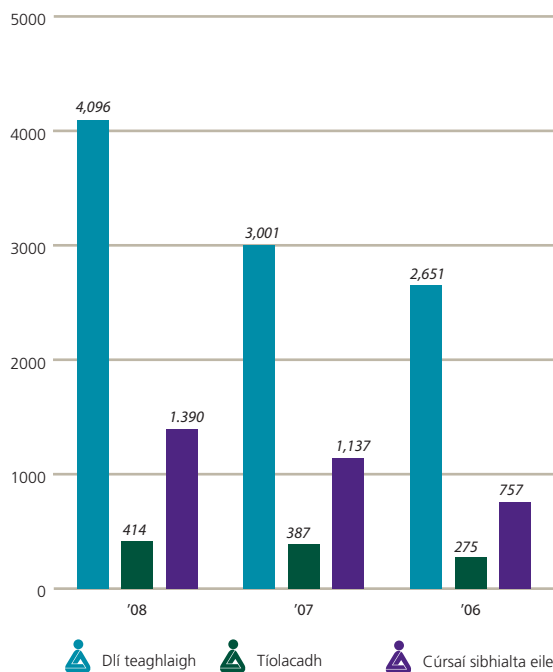
Mar is léir, tháinig méadú os cionn 7% go beagnach 15,000 ar líon iomlán na gcásanna ar dhéileáil an Bord seo leo san iomlán in 2008 i gcomparáid leis an mbliain roimhe. Ba í an phríomhfachtóir ansin ná méadú mór ar an líon cásanna comhairle dlí ar déileáladh leo. Nuair a chuirtear i gcomparáid le 2006 é, ba é an méadú iomlán ná 13%.

Cásanna a bhain le comhairle dlí

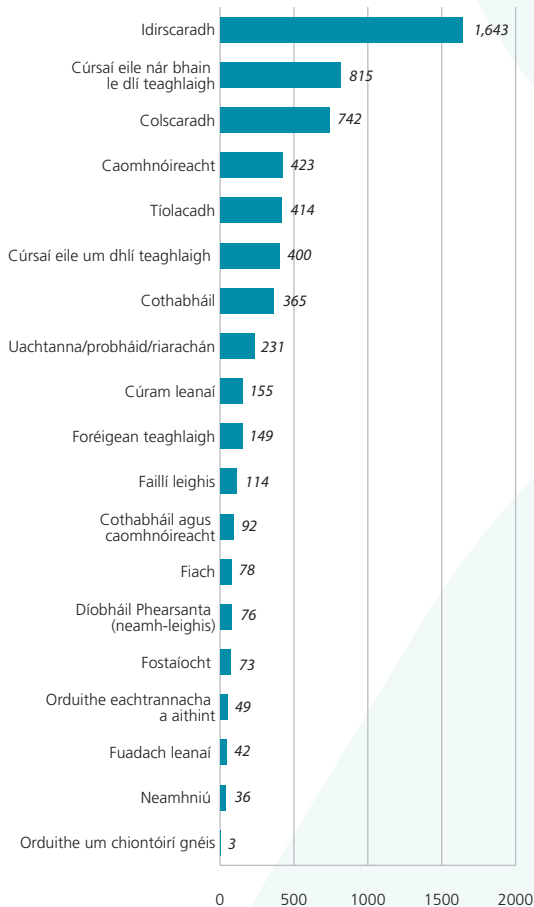
Léiríonn Cairt 1 thíos gurb é an dlí teaghlaigh an príomhréimse i gcónaí ina gcuireann an Bord comhairle dlí ar fáil. As na cásanna 'comhairle amháin' ar déileáladh leo in 2008, bhí beagnach 70% díobh i réimse an dlí teaghlaigh. Is éard is comhairle dlí ann ná nuair a chuirtear comhairle ar fáil don chliant ach nach gcuirtear cúnamh dlíthiúil ar fáil, .i. ionadaíocht sa chúirt. Deonófar cúnamh dlí do chuid de na daoine a fuair comhairle in 2008, ag brath ar chúinsí a gcúise.

Tháinig méadú os cionn 30% ar an iomlán ar an líon cásanna comhairle ar dhéileáil an Bord leo. Laistigh de sin, tháinig méadú ar chúrsaí tíolactha agus cúrsaí sibhialta ginearálta, cé gur i réimse an dlí teaghlaigh a bhí an méadú ba shuntasá (breis is 36%).

Cairt 1: Cásanna Comhairle Dlí 2006-2008

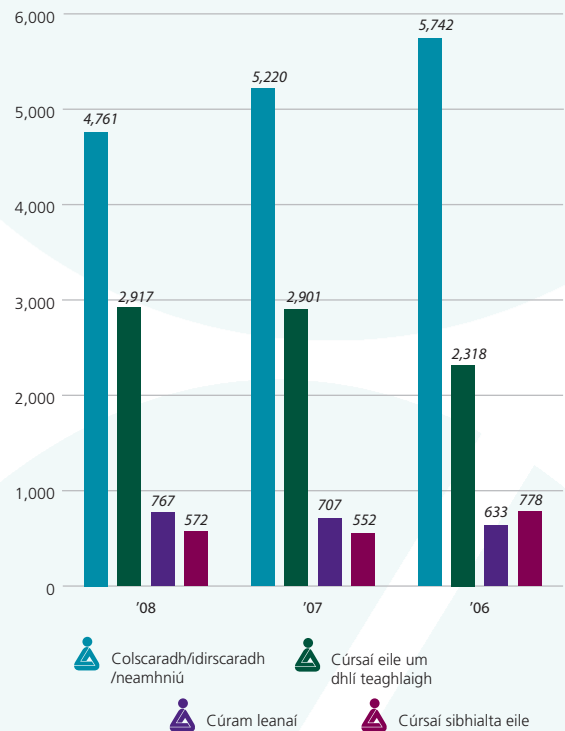

Tugtar thíos miondealú níos sonraíthe ar an príomhcheisteanna ar éirigh na cásanna comhairle dlí seo astu in 2008. Maidir le cuid mhór de chúiseanna idirscartha agus colscartha, is cosúil gur tugadh comhairle freisin i gcás ábhar mar chothabháil, foréigean teaghlaigh agus leas leanaí. Ní dhéantar taifead ar leithligh ar ábhair chomhairle den sórt sin anseo.

Cairt 1a: Imeachtaí Comhairle de réir Ábhair 2008

Cásanna a bhain le cúnamh dlíthiúil

Leagtar amach na ceisteanna a ndearna aturnaetha ó ionaid dlí an Bhoird ionadaíocht ina leith in 2008 agus an fhaisnéis chomparáideach don dá bhliain roimhe i gcairt 2 thíos.

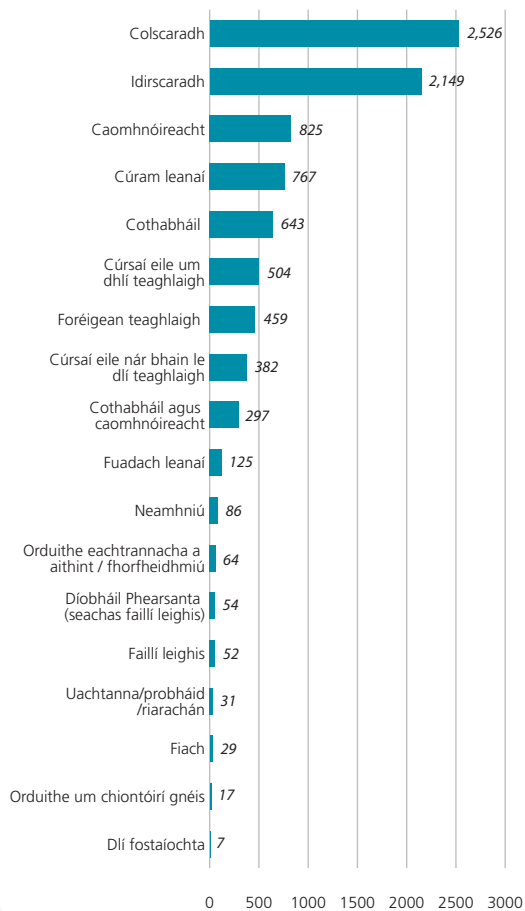
Cairt 2: Cásanna a bhain le cúnamh dlíthiúil 2006-2008

In 2008, tháinig laghdú beag ón mbliain roimhe ar an líon cásanna a bhain le cúnamh dlíthiúil ar déileáladh leo. Ba í an chúis a bhí leis sin ná gur tháinig laghdú ar an líon cásanna colscartha, idirscartha agus neamhnithe a raibh baint ag an mBord leo. Tháinig méadú ar an líon ábhar dlí teaghlaigh ar déileáladh leo, mar choimeád agus cothabháil. Tháinig méadú freisin ar an líon cásanna cúraim leanaí, chomh maith le líon na n-ábhar sibhialta eile.

Maidir leis na cúirteanna ina n-éistear na cúiseanna, is gnách go bpróiseáiltear cúiseanna idirscartha, colscartha agus neamhnithe sa Chúirt Chuarda agus téann líon beag achomharc chuig an Ard-Chúirt. Próiseáiltear cúiseanna cúraim leanaí sa Chúirt Dúiche, chomh maith le formhór na n-ábhar dlí teaghlaigh eile. Féadann an dara ceann, áfach, cúiseanna a áireamh a éistear san Ard-Chúirt mar chúiseanna a bhaineann le fuadach leanaí agus aitheantas d'orduithe eachtracha.

Tugtar miondealú níos cuimsithí thíos ar na ceisteanna ar tugadh cúnaimh dlíthiúil ina leith in 2008. Maidir le cuid mhór de chúiseanna idirscartha agus colscartha, is cosúil go raibh ceisteanna mar chothabháil, foréigean teaghlaigh agus coimeád/rochtain/caomhnóireacht i gceist leo freisin. Níl dhéantar taifead ar leithligh orthu siúd anseo.

Cairt 2a: Imeachtaí Cúirte de réir Ábhair 2008

Tréchur cásanna

Ábhar imní áirithe, mar thoradh ar an méadú suntasach ar an éileamh ar sheirbhísí an Bhoird, ná iarracht a dhéanamh an tréchur cásanna a uasmhéadú laistigh d'ionaid dlí. Tugadh faoi athbhreithniú cuimsitheach ar sheachadadh seirbhíse trí hionaid dlí an Bhoird in 2008 (féach thíos) agus é mar aidhm iarracht a dhéanamh caighdeán aschur na n-ionad dlí a fheabhsú agus freisin éifeachtacht agus éifeachtúlacht na n-ionad a bharrfheabhsú. Tá sé beartaithe go gcuirfidh na feabhsúcháin a aithníodh ar chumas na n-ionad dlí níos mó cliant nua a fheiceáil agus mar sin cuidiú chun tréimhsí feithimh a choimeád ag leibhéil réasúnta, ainneoin na srianta airgeadais atá riachtanach de bharr an lagtrá eacnamaíochta.

Léiríonn Tábla 4 thíos líon na gcásanna nua ar glacadh leo in ionaid dlí sna trí bliana seo caite.

TÁBLA 4 - CÁSANNA NUA IN IONAID DLÍ

Bliain	2008	2007	2006
Cásanna nua	6,479	5,743	5,935

Is féidir a fheiceáil ón tábla gur tháinig méadú suntasach in 2008 ar líon na gcásanna nua ar glacadh leo sna hionaid dlí (méadú thart ar 13% ó fhigiúr 2007).

Fad na gcásanna

Soláthraíonn Tábla 5 thíos próifíl aoise de chásanna ar cuireadh cúnamh dlíthiúil ar fáil iontu in 2008, de réir cúirte. Taispeánann an bhliain an uair a osclaíodh an comhad.

TÁBLA 5 – CÁSANNA CÚNAIMH DHLÍTHIÚIL AR DÉILEÁLADH LEO IN 2008; BLIAIN A OSCLAÍODH AN COMHAD					
Bliain	2008	2007	2006	Roimh-2006	Iomlán
Dúiche	1,431	919	266	159	2,775
Cuarda	1,200	1,545	1,120	1,713	5,578
An Ard-Chúirt	236	176	91	147	650
Uachtarach	6	4	1	3	14
Iomlán	2,873	2,644	1,478	2,022	9,017

Mar ba léir blianta roimhe seo, go hiondúil bíonn dul chun cinn na gcásanna sa Chúirt Chuarda (áit a n-éistear cásanna colscartha agus idirscartha) cuid mhaith níos moille ná sa Chúirt Dúiche. Tháinig os cionn 30% de chásanna na Cúirte Chuarda ar dhéileáil an Bord leo in 2008 chun cinn roimh 2006.

As an 9,380 cás cúnaimh dhlíthiúil a láimhseáladh sna hionaid dlí in 2008, bhí 3,321 (37%) dóibh curtha i gcrích roimh dheireadh na bliana leis an gcuid eile acu, 5,696, fós gníomhach ar an 31 Nollaig. Tugann Tábla 6 thíos próifíl aoise ar na cásanna siúd ar bhain imeachtaí cúirte a críochnaíodh in 2008 leo, de réir ábhair.

TÁBLA 6 - CÁSANNA CÚNAIMH DHLÍTHIÚIL A CUIREADH I GCRÍCH IN 2008; BLIAIN A OSCLAÍODH AN COMHAD					
Bliain	2008	2007	2006	Roimh-2006	Iomlán
Colscaradh / idirscaradh / neamhniú	87	333	376	629	1,425
Cúram leanaí	93	121	57	43	314
Cúrsaí eile dlí teaghlaigh	609	569	135	105	1,418
Cúrsaí nár bhain le dlí teaghlaigh	51	51	18	44	164
Iomlán	840	1,074	586	821	3,321

Is léir ón tábla seo gur gnách go dtógann sé níos faide cúiseanna colscartha, idirscartha agus neamhnihe a chur i gcrích ná an chuid is mó d'ábhair dlí teaghlaigh eile. Bhí thart ar 44% de chásanna colscartha, idirscartha agus neamhnihe a cuireadh i gcrích in 2008 ar siúl ó roimh 2006.

Cásanna idir lámha

Tugann Tábla 7 thíos an stádas maidir le cásanna cúnaimh dhlíthiúil an Bhoird ar fad a bhí gníomhach in 2008 amhail 31 Nollaig 2008.

TÁBLA 7 – CÁSANNA CÚNAIMH DHLÍTHIÚIL A BHÍ GNÍOMHACH AMHAIL 31/12/2008	
Stádas	Líon cásanna
Deimhniú um chúnamh dlíthiúil deonaithe	396
Mionteagasc tugtha don Abhcóide	714
Imeachtaí eisithe	1,082
Ag éisteacht	1,893
Orduithe Deireanacha déanta	1,505
Athiontráil / achomharc ar siúl	106
Iomlán	5,696

Cuidíonn an cineál seo eolais chun monatóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn na gcásanna trí phróiseas na cúirte.

Cleachtóirí príobháideacha i gcúrsaí dlí teaghlaigh

Fostaíonn an Bord cleachtóirí príobháideacha (CPanna) chun seirbhísí cúnamh dlíthiúil a sholáthar, rud a chomhlánaíonn an tseirbhís a chuireann ionaid dlí ar fáil. Cabhraíonn sé seo leis an mBord a chuspóir maidir le seirbhísí dlí a sholáthar taobh istigh de uastréimhse feithimh 4 mhí a bhaint amach. Feidhmíonn an tseirbhís CP i gcomhair cúrsaí a bhaineann le dlí teaghlaigh sa Chúirt Dúiche (cosúil le cásanna foréigean teaghlaigh, cothabhála, caomhnóireachta agus coimeáda/rochtana) agus do chásanna a bhaineann le colscaradh agus le hidirscaradh sa Chúirt Chuarda.

Déantar miondealú i dTábla 8 ar líon na ndeimhnithe um chúnamh dlíthiúil deonaithe sa chaoi go bhféadfadh aturnaetha i gcleachtas príobháideach agus atá ar phainéil an Bhoird ionadaíocht a dhéanamh sna Cúirteanna Dúiche agus Chuarda.

TÁBLA 8 - DEIMHNITHE CP DEONAITHE			
Bliain	2008	2007	2006
Cúirt Dúiche	2,815	1,977	1,557
Cúirt Chuarda	168	329	162
Iomlán	2,983	2,306	1,719

Mar is léir, tháinig laghdú suntasach in 2008 ar líon na ndeimhnithe um chúnamh dlíthiúil a eisíodh ar chleachtóirí príobháideacha i gcásanna colscartha agus idirscartha, ar déileádh leo sa Chúirt Chuarda. B'éigean don Bhoird an líon deimhnithe a eisíodh a laghdú, agus é ag féachaint ar na srianta ar bhuiséid an Bhoird a bhfuiltear ag súil leo sna blianta romhainn. Is gnách go mbíonn bearna mór ama idir an dáta a eisítear deimhniú agus an t-éileamh ar íocaíocht a fháil ón gcleachtóir príobháideach. Mar sin, féadann dliteanais shuntasacha teacht chun cinn ó dheimhnithe a eisíodh i mbliain ar leith. Toisc gur gnách go bpléitear le cúiseanna Cúirte Dúiche go réasúnta tapa, ní bhíonn an fhadhb chomh mór agus is gnách go ndéantar an t-éileamh ar íocaíocht laistigh de chúpla mí. Tháinig méadú suntasach ar an líon cásanna den sórt sin a tarchuireadh chuig cleachtóirí príobháideacha in 2008, rud a chuidigh chun déileáil leis an méadú ar an éileamh a bhí ar sheirbhísí an Bhoird. Ba cheart a thabhairt faoi deara go mbíonn na táillí a íoctar le cleachtóirí príobháideacha as cásanna sa Chúirt Dúiche cuid mhaith níos ísle ná na táillí as cásanna sa Chúirt Chuarda.

Tráthúlacht na seirbhíse

Bhí brú mór ar thréimhsí feithimh mar gheall ar an méadú ar an éileamh ar sheirbhísí an Bhoird. Leagann an tábla seo a leanas amach an líon daoine a bhí ag feitheamh ar an 31 Nollaig 2008 le céad choinne le haturnaie.

TÁBLA 9 - LÍON AR AN LIOSTA FEITHIMH			
Bliain	2008	2007	2006
Líon na ndaoine ag feitheamh	1,681	1,163	984

Ag deireadh 2008 bhí tréimhsí feithimh don chéad choinne le haturnaie ag dhá mhí nó níos lú i naoi gcinn d'ionaid dlí an Bhoird. Sháraigh an tréimhse feithimh ceithre mhí i gceithre hionad de chuid an Bhoird.

Leagtar amach an uastréimhse feithimh do na hionaid dlí éagsúla amhail 31 Nollaig 2008, i míonna, i dtábla 10 thíos.

TÁBLA 10 - TRÉIMHSÍ FEITHIMH I MÍONNA			
Ionad dlí	Tréimhse feithimh	Ionad dlí	Tréimhse feithimh
Baile Áth Luain	5	Cill Chainnigh	2
Caisleán an Bharraigh	2	Leitir Ceanainn	3
An Cabhán	4	Luimneach	1
<i>Corcaigh</i>		An Longfort	2
Cé Pope	5	Muineachán	3
An Mál Theas	4	An Uaimh	3
<i>Baile Átha Cliath</i>		An tAonach	3
Baile Bhlainséir	1	An Droichead Nua	6
Cluain Dolcáin	5	Port Laoise	3
Fionnghlas	4	Sligeach	4
Sr. Ghairdinéir	3	Trá Lí	3
Sr. Brunswick Thuaidh	2	Tulach Mhór	2
Tamhlacht	3	Port Láirge	2
Dún Dealgan	0	Loch Garman	4
Inis	3	Cill Mhantáin	3
Gaillimh	3		

Seirbhís tosaíochta

Lean an Bord ag cur seirbhís tosaíochta ar fáil nuair a mheas sé go raibh seirbhís láithreach nó beagnach láithreach ag teastáil. Tugadh seirbhís tosaíochta i 21% de chásanna na n-ionad dlí. Ina measc bhí cásanna foréigean teaghlaigh, fuadach leanaí, cásanna a bhain le hiarratais ón Stát chun leanaí a thógáil i gcúram nó cásanna a raibh teorainneacha ama a bhí ar tí dul in éag i gceist.

I dteanna leis na cásanna ar tugadh tosaíocht dóibh sna hionaid dlí, rinneadh an chuid is mó de na cásanna a tarchuireadh chuig aturnaetha ar phainéil cleachtóirí príobháideacha an Bhoird a tharchur díreach tar éis don duine iarratas a dhéanamh ar chúnamh dlíthiúil nó go luath ina dhiaidh.

Coiste na n-achomharc

In 2008, tháinig coiste na n-achomharc le chéile 14 huaire. Is fochoiste den Bhord reachtúil é seo agus rialaíonn sé ar chásanna áit a ndéanann duine achomharc i gcoinne cinnidh de chuid na feidhmeannachta. Baineann an chuid is mó de na cásanna a thagann roimhe le cinní diúltú do chúnamh dlíthiúil.

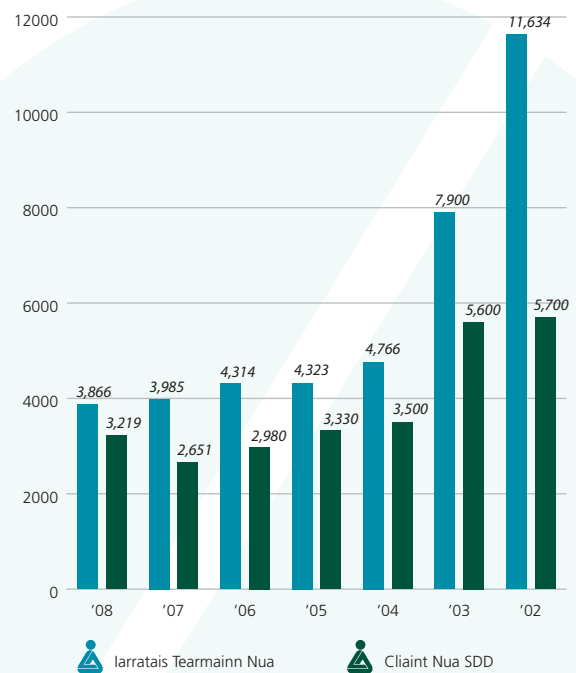
Éisteadh le 121 achomharc in 2008, méadú os cionn 45% ó 2007. Astu siúd, seasadh le cinneadh na feidhmeannachta i 85 cás (70%). Aisiompaíodh an cinneadh tosaigh i gcás 29 achomharc. Tugann Tábla 11 thíos imlíne ar an gcás.

TÁBLA 11 - COISTE NA nACHOMHARC			
Bliain	2008	2007	2006
Líon na gcinntí ar seasadh leo	85	63	44
- Critéir airgeadais	24	18	7
- Critéir tuillteanas	61	45	37
Líon na gcinntí a aisiompaíodh	29	17	35
Líon na n-achomharc idir lámha	4	2	1
Tarraingthe siar/réitithe	3	1	13
Líon na n-achomharc	121	83	93

Tearmann

Cuireann an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe seirbhísí dlí ar fáil ag gach céim den phróiseas tearmainn agus i gcásanna cuí maidir le ceistanna a bhaineann le cúrsaí inimirce agus díbeartha. In 2008 lean sí ag cur seirbhís ar fáil trí 3 ionad dlí lánaimseartha; i mBaile Átha Cliath, i gCorcaigh agus i nGaillimh. Freisin sholáthair na 3 oifig SDD seirbhís for-rochtana, áit ar cuireadh faisnéis ghinearálta faoin tseirbhís ar fáil do chliant nua agus do chliant atá ann cheana féin, ina gcuid ionaid fáiltithe agus cóiríochta féin. Ina theannta sin, cuireadh seirbhís fhairsing clinice ar fáil in 2008 do chliant i dTrá Lí, Cill Airne, Sligeach, Luimneach, Béal Átha hAmhnais, Maigh Muirí agus Port Láirge. Thug an SDD os cionn 50 cuairt ar phríosúin chun treoracha a thógáil ó iarrthóirí tearmainn a bhí faoi choinneáil.

Cairt 3: Iarratais Tearmainn agus Cliant Nua SDD 2002-2008

SDD: clárúcháin cliant nua

Cláraíodh os cionn 3,219 cliant nua in 2008. Sin méadú 21% ón mbliain roimhe. Is ionann na clárúcháin sin agus 83% de na hiarratasóirí tearmainn go léir a cláraíodh le hOifig an Choimisinéara Iarratais do Dhídeanaithe (ORAC) sa bhliain. Tharla sé sin ainneoin laghdú 3% ar an iomlán ar an líon a chuir isteach ar thearmann sa Stát.

As na cliant nua a chláraigh leis an tseirbhís in 2008, bhí seirbhísí ag teastáil ó 75% acu don chéad chéim den phróiseas tearmainn, agus bhí seirbhísí ag teastáil ón gcuid eile acu le haghaidh achomharc nó ceisteanna gaolmhara eile.

Mionaoisigh

Tá Aonad Leanaí tiomanta ag an SDD atá lonnaithe i mBaile Átha Cliath chun déileáil le hiarratais tearmainn a dhéanann mionaoisigh gan tionlacan. Fuair baill foirne san aonad oiliúint speisialaithe chun dhéileáil le cásanna den sórt sin. In 2008, rinne 435 mionaoiseach san iomlán iarratas ar chúnamh dlíthiúil i gcásanna tearmainn, níor aithin ORAC 60 díobh mar sin. Méadú mór a bhí ansin ar fhigiúirí 2007, arbh ionann iad agus 233 agus 42 faoi seach.

Deimhnithe um chúnamh dlíthiúil

Dheonaigh an Bord 2,508 deimhniú um chúnamh dlíthiúil in 2008 chun ionadaíocht a thabhairt roimh an mBinse Achomhairc do Dhídeanaite (RAT) a chumasú. Déanann an Binse cinneadh maidir le hachomhairc na n-iarrthóirí tearmainn nár mhol Oifig an Choimisinéara Iarratais do Dhídeanaite a n-iarratas ar stádas dídeanaí. Taispeánann an tábla seo a leanas an miondealú idir líon na ndeimhnithe ina raibh ionadaíocht curtha ar fáil ag aturnaetha SDD agus ag aturnaetha/abhcóidí príobháideacha, a bhí ag gníomhú ar son an SDD.

TÁBLA 12 - DEIMHNITHE SDD DEONAITHE			
Bliain	2008	2007	2006
Aturnaetha SDD	859	726	795
Aturnaetha príobháideacha ar phainéil SDD	496	432	436
Abhcóidí faoi theagasc SDD	703	634	1,353
Iomlán	2,058	1,792	2,584

Léiríonn an figiúr 2,058 méadú 15% ó 2007. I gcás aturnaetha intí, ba é an méadú ná 18%. Ní úsáideann an SDD cleachtóirí príobháideacha i gcúrsaí tearmainn ach amháin i gcásanna achomhairc chuig an mBinse Achomhairc do Dhídeanaite.

Chuir aturnaetha SDD 314 cás os comhair an Bhinse Achomhairc do Dhídeanaite in 2008, méadú ó 182 in 2007. Ina theannta sin, dhréachtaigh aturnaetha SDD 855 Fógra Achomhairc le haghaidh cásanna os comhair an SDD in 2008 i gcomparáid le 767 in 2007.

Fochosaint

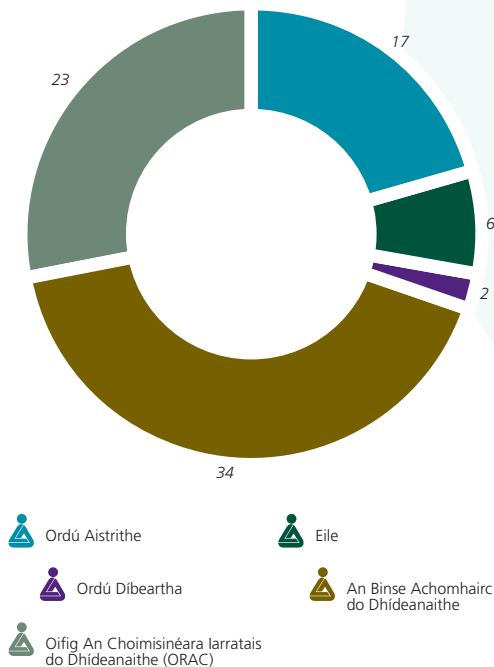
In 2008, tháinig méadú suntasach ar sheirbhísí a cuireadh ar fáil do dhaoine a rinne iarratas ar fochosaint faoi Threoir an AE i leith Cáilíochtaí. Ní dhearnadh iarratais den sórt sin a chumasú go dtí Deireadh Fómhair 2006 nuair a rinneadh an Treoir a thrashú i reachtaíocht na hÉireann. Bíonn feidhm leis i gcásanna áit nach gcáilíonn duine do stádas dídeanaí ach go bhféadfadh fós féin go mbeadh sé/sí i mbaol mórdhíobhála ina t(h)ír bhunaidh. Chomhdaigh an SDD 1,147 iarratas ar fochosaint in 2008, méadú ó 809 in 2007, an chéad bhliain iomlán ina bhféadfaí iarratais den sórt sin a dhéanamh.

Athbheithniú breithiúnach

Thionscain an Bord imeachtaí athbheithnithe bhreithiúnaigh in 83 cás tearmainn in 2008.

Mar is léir thíos, bhain na himeachtaí seo a tionscnaíodh in 2008 le cinntí a rinne an Binse Achomhairc do Dhídeanaite den chuid is mó. Ba cheart a thabhairt faoi deara gurbh ionann na cásanna a ndearna an Bord ionadaíocht orthu agus níos lú ná 10% de líon iomlán na n-athbheithnithe breithiúnacha a tionscnaíodh in iarratais tearmainn thar na 3 bliana seo caite.

Tugann an chairt seo a leanas miondealú ar fhoinsé an chinnidh/Ordaithe a bhí faoi réir ag na himeachtaí athbheithnithe bhreithiúnaigh ag an mBord in 2008.

Cairt 4: Athbhreithnithe Breithiúnacha in 2008**TÁBLA 13 - ATHBHREITHNITHE BREITHIÚNACHA AR CHINNTÍ RAT AG AN SDD**

	2008	2007	2006
Líon na n-imeachtaí	82	68	66
Cásanna socraithe	22	8	33
Cásanna a cuireadh chun dlí go rathúil	0	0	0
Cásanna neamhrathúla	0	0	1
Cásanna a caitheadh amach	5	3	4
Breithiúnas forchoimeáda	1	1	2
Cead diúltaithe	0	0	1
Ionadaíocht athraithe chuig aturnaetha príobháideacha	1	1	0
Cásanna ar siúl fós ag deireadh na bliana	53	55	25

Tógann an Bord an chuid is mó de chásanna athbhreithnithe bhreithiúnaigh i gcoinne rialuithe a dhéanann an Binse Achomhairc do Dhídeanaithe (RAT). Cúis amháin leis sin ná nach féidir achomharc a dhéanamh in aghaidh cinntí a dhéanann sé. Mar sin, ní féidir déileáil le lochtanna de ghnáth ach trí athbhreithniú breithiúnach.

Taispeánann Tábla 13 thíos stádas na n-imeachtaí athbhreithnithe bhreithiúnaigh go léir a thóg an SDD in 2008.

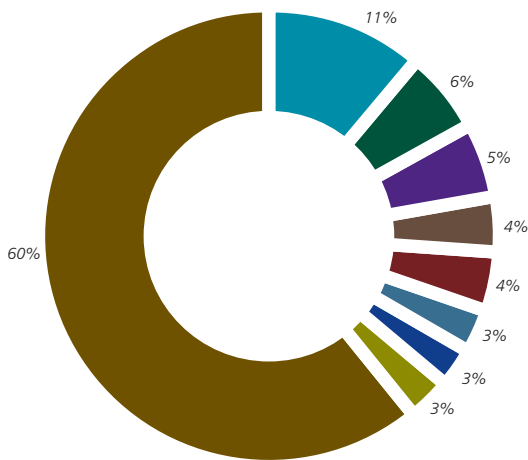
Sonraíonn an tábla leibhéal ard torthaí maidir leis na cásanna athbhreithnithe bhreithiúnaigh a tógadh, astu siúd a cuireadh i gcrích nó a socraíodh. Go ginearálta i gcásanna a shocraítear, ní bhíonn níos lú míbhuntáiste ag baint leis na téarmaí don iarrthóir tearmainn ná mar a bheadh dá ndéanfaí iad a chur chun dlí go rathúil sna cúirteanna.

An tlonad Doiciméadúcháin do Dhídeanaithe

Cuireann Ionad Doiciméadúcháin do Dhídeanaithe (IDD) an Bhoird seirbhís taighde agus ceiste neamhspleách ar fáil do na heagraíochtaí lárnaigh atá páirteach sa phróiseas tearmainn agus é ag díriú go háirithe ar Fhaisnéis faoi Thíortha Bunaidh (FTB). Baintear úsáid as Faisnéis faoi Thíortha Bunaidh chun cabhrú le héilimh daoine aonair ar stádas mar dhídeanaí nó ar fhoirmeacha eile de chosaint idirnáisiúnta a mheas. Freisin soláthraíonn an IDD saoráidí oiliúna agus leabharlainne do pháirtithe leasmhara sa phróiseas tearmainn. In 2008, phróiseáil an IDD breis is 2,400 fiosrúcháin. Ba ionann é sin agus méadú 11% ó 2007. Ar an meán, bhí thart ar 87% de na fiosrúcháin a fuarthas ag lorg eolais i dtaobh FTB. Fiosrúcháin dlí nó iarratais leabharlainne a bhí sa chuid eile acu.

Is féidir na príomhthíorthaí a bhí clúdaithe ag na fiosrúcháin FTB sin a fheiceáil i gcairt 5 thíos. Faightear an chuid is mó d'fhiosrúcháin ón SDD nó ó chleachtóirí príobháideacha nó abhcóidí ag gníomhú ar son an RLS, agus ba é ORAC a bhí freagrach as an gcuid eile acu.

Cairt 5: Staitisticí Fiosrúcháin IDD 2008

I measc chuid de na fiosrúcháin a fuarthas bhí iarratais ar eolas ar na cleachtais nó na líomhaintí seo a leanas:

- **Poblacht Dhaonlathach an Chongó (PDC):** déileáil le hiarrthóirí tearmainn ar theip orthu nuair a fhilleann siad ar PDC.
- **An tSomáil:** déileáil le finte nó grúpaí sóisialta áirithe sa tSomáil.
- **An tSúdáin:** príosúin 'taibhsí' (i. príosúin gan ainm gan aon stádas oifigiúil) agus tuairiscí ar chéasadh i bpríosúin.
- **Angóla:** leanaí á bhfuadach agus á gcoimeád ar feadh blianta fada agus d'fhéadfadh go mbeidís á n-úsáid le haghaidh deasghnáth.

■ **Gána:** déileáil le mná, go háirithe cleachtadh 'Trokosi' (cineál sclábhaíochta deasghnátha), agus an fháil atá ar aon chineál cosanta ón Stát nó ó eagraíochtaí neamhrialtasacha do mhná nach dteastaíonn uathu a bheith rannpháirteach sa chleachtas seo.

■ **An Bhurúin:** míchaitheamh nó drochúsáid leanaí uchtaithe/leanaí ina ndílleachtaí/leanaí tréigthe agus an fháil atá ar chosaint ón Stát do leanaí den sórt sin.

■ **An tSiombáib:** imeaglú ar náisiúnaigh as an tSiombáib sa RA ag gníomhairí ón Stát dúchais.

I dteannta le déileáil leis na fiosrúcháin sin ar fhaisnéis, reáchtáil an ODD sraith cruinnithe déthaobhacha le hOifig an Choimisinéara Iarratais do Dhídeanaithe (ORAC), a raibh sé mar aidhm acu comhoibriú a neartú agus riachtanais mhéadaithe an ORAC i leith FTB a riar. Mar thoradh air sin, forbraíodh agus ullmháíodh Pacáistí Faisnéise Tíre do na 25 tír ba mhó a tháinig i láthair ORAC. Tá na doiciméid thagartha sin ceaptha chun cabhrú le riachtanais reatha ORAC i leith FTB agus a cuid riachtanas amach anseo a riar, go háirithe ó thaobh fochosanta de. Tá siad ar fáil freisin do na gníomhaireachtaí ábhartha eile.

Lean an IDD lena chuid gníomhaíochtaí oiliúna in 2008. Soláthraíodh oiliúint do chomhlachtaí éagsúla ar FTB agus ar an gCóras nua um Leabharlann agus Bainistíocht Doiciméid FTB (Ríomhleabharlann) a seoladh in 2007. Cuireadh cúrsaí ar fáil sa bhaile agus ar fud an domhain do ghrúpaí de ghníomhaireachtaí tearmainn Éireannacha agus idirnáisiúnta agus d'oifigí saothair allamuigh de chuid UNHCR. Glac an IDD páirt ag leibhéal saineolaí i rith 2008 i bhforbairt a dhéanamh ar an Modúl FTB de Churaclam Tearmainn na hEorpa agus freisin tugadh cuireadh dó páirt a ghlacadh sa chlár oiliúna atá le forbairt dó. Ina theannta sin, d'fhoilsigh an IDD 3 heagrán de *The Researcher* in 2008, a dhéanann machnamh ar ábhair thábhachtacha agus ábhair imní sa réimse tearmainn.

Cásanna Samplacha

Fuadach leanaí

Rinne an Lárúdarás um Fhuadach Páistí cás a tharchur chuig an mBord. Ghníomhaigh an Bord ar son fir as Oirthear na hEorpa a bhí ceaptha mar chúramóir altranais dá gharpháiste ag na cúirteanna ina Stát dúchais. Bhog máthair an linbh (a iníon) go hÉirinn gan chead ná eolas an tseanathar. Eisíodh imeachtaí san Ard-Chúirt dhá bhliain ina dhiaidh sin, nuair a dearbhaíodh cá raibh an leanbh, chun an leanbh a fhilleadh ar an dlínse a shocraigh an t-ábhar ar dtús. Rinne an mháthair, a raibh cúnamh dlí aici freisin, iarracht an t-iarratas a chosaint. Tar éis éisteacht conspóidte iomlán, d'ordaigh an Ard-Chúirt an leanbh a chur ar ais chuig a thír dhúchais, ar an mbunús gurbh é sin áit ghnáthchónaithe an linbh nuair a tógadh uaithi é agus gurbh iad na cúirteanna sin ab fhearr a d'fhéadfadh cúinsí an linbh agus a leas a mheas. Rinne máthair an linbh achomharc i gcoinne an orduithe um fillleadh chuig an gCúirt Uachtarach, a dheimhnigh Ordú na hArd-Chúirte. D'fhill an mháthair agus an leanbh ar an tír dhúchais go luath tar éis Ordú na Cúirte Uachtaraí a bheith déanta.

Díobháil phearsanta

D'fhulaing cliant den Bhord díobháil lot inchinne nuair a chuaigh a mhótarfeithicil i dteagmháil le capaill a bhí ag imeacht ar phríomhbhóthar. Níorbh fhéidir leis fillleadh ar an obair. Tógadh imeachtaí ar a shon. Bhí sé fíordheacair úinéireacht na gcapall a chruthú. Cé gur thug roinnt finnéithe fianaise go bhfaca siad idir trí chapall agus cúig chapall déag ag rith ar an mbóthar, ní fhaca éinne cá háit as ar tháinig na capaill. Bhuail capall amháin gaothscáth an chliaint agus maraíodh agus gortaíodh capall eile a tógadh chuig clós comharsan. Ní dhearna aon duine iarracht an capall gortaithe a éileamh. Bhí talamh taobh le fód na tionóisce ag na cosantóirí sa chúis agus freisin bhí go leor capall acu. Shéan siad go daingean gurbh iadsan a bhí freagrach as agus shéan siad go raibh aon chapall leo ar iarraidh. D'fhreastail an Breitheamh a d'éist leis an gcúis ar fhód na tionóisce agus ar na tailte taobh leis. D'éist sé le scéalta ó chuid mhór finnéithe. I mbreithiúnas forchoimeáda, sheas an Breitheamh leis an gcliánt, ag glacadh lena fhianaise go léir, agus rinne sé dámhadh mór damáistí ar son an chliaint.

Díospóid teaghlai gh neamhphósta - cur chuige comhoibritheach

Bhí cliant rannpháirteach in imeachtaí achrannacha sa Chúirt Dúiche ar feadh píosa fada. Ní raibh sí féin agus a hiar-pháirtí pósta ach bhí leanbh amháin acu, a bhí ina déagóir faoin am sin. Rinneadh go leor iarratas ar an gCúirt i gcaitheamh na mblianta maidir le híocaíochtaí leasa agus cothabhála an linbh. Cé go raibh deacrachtaí ag na páirtithe labhairt lena chéile maidir le tógáil an linbh, choimeád siad i dteagmháil agus bhí siad cairdiúil. Bhí an-bhaint ag an athair le saol a iníne agus bhreathnaigh sé féin ina diaidh chomh maith leis an mháthair. Bhí sé ag iarraidh go gceapfaí é mar chomh-chaomhnóir dlíthiúil ar an leanbh agus go mbeadh comh-choimeád foirmiúil aige, ach diúltaíodh do na hiarratais sin. Dúirt an t-atar nae a bhí páirteach sna himeachtaí nach mbainfí aon leas as tuilleadh imeachtaí cúirte. Shocraigh sí go nglacfaidh na páirtithe agus a gcuid aturnaetha páirt in iarracht chomhoibritheach chun na difríochtaí a réiteach. Bhí sraith cruinnithe ceithre-bhealaigh i gceist leis seo ag a raibh na páirtithe agus na haturnaetha i láthair. Tháinig sé chun solais ag na cruinnithe sin go raibh míthuiscintí ann agus go raibh deacrachtaí ag an leanbh mar gheall ar na míthuiscintí sin. Bhí na cruinnithe macánta agus oscailte agus nuair a tháinig deireadh leo aontaíodh go gceapfaí an t-athair mar chomh-chaomhnóir dlíthiúil ar an leanbh agus go dtabharfaí comh-choimeád foirmiúil dó le cead na máthar. Rinneadh orduithe chun na críche sin sa Chúirt Dúiche. Chuir na haturnaetha in iúl do Bhreitheamh na Cúirte Dúiche roimhe sin gur thángthas ar chomhaontú tríd an bpróiseas comhoibritheach a úsáid agus rinne sé comhghairdeas leis an mbeirt pháirtithe as teacht ar chomhaontú tríd an gcur chuige seo agus as tús áite a thabhairt do leas an linbh. Bhí an bheirt páirtithe sásta leis an toradh.

Díospóid teaghlaigh neamhphósta ina raibh leanbh óg i gceist

Bhí na páirtithe i dtús na fichidí. Ba scoláirí iad beirt a chónaigh lena dtuismitheoirí. Thit siad amach lena chéile gairid tar éis breith a n-iníne. Bhí ról láidir ag a dtuismitheoirí ag cabhrú leo aire a thabhairt dá leanbh. Cé go raibh easaontú ann maidir le ceisteanna tuismitheoireachta, bhí socrúcháin maithe teagmhála ag an athair, nach raibh mar phríomhchúramóir ag an leanbh, agus bhí airgead á íoc aige i dtreo chothabháil an linbh. Chuir an t-athair imeachtaí cúirte ar bun i gcomhair rochtain agus caomhnóireacht. Bhí imní ar an mháthair, cé gur athair maith a bhí ann, nach raibh sé ag comhlíonadh a chuid freagrachtaí go léir. Bhí sí buartha freisin mar go raibh sé ag athrú na socrúcháin teagmhála gan labhairt léi faoi; go raibh an leanbh á tabhairt ar ais déanach aige; nach raibh cothabháil á íoc ar bhonn rialta aige; go raibh an leanbh á tabhairt chuig áiteanna mífheiliúnacha aige; agus go raibh úsáid á bhaint aige as drugaí ó am go chéile. Bhí an mháthair ag iarraidh an cheist a réiteach gan éisteacht conspóidte, ach bhí sí ag iarraidh a chinntiú go réiteofaí na nithe a bhí ag déanamh buairimh di sula n-aontódh sí an t-athair a cheapadh mar chomhchaomhnóir dlíthiúil. Ní raibh ionadaíocht dlí ag an athair ar an lá a raibh an éisteacht chúirte ar siúl. Bhí roinnt comhairle faighte aige roimh ré. Bhí sé sásta aon ghealltanais a theastaigh a thabhairt chun aon imní a bhí ar an mháthair a mhaolú. I ndiaidh maidin cainteanna, aontaíodh agus cuireadh i gcrích plean teagmhála cuimsitheach, mionsonraithe, agus shínigh an bheirt é. Chlúdaigh an comhaontú gach socrú seachtainiúil chomh maith le dátaí suntasacha eile cosúil le laethanta saoire agus breithlá. Comhaontaíodh socrúithe teagmhála teileafóin freisin. I ndiaidh an tsocráithe, bhí an mháthair sásta a toil a thabhairt an t-athair a cheapadh mar chomhchaomhnóir dlíthiúil. Mhol an Breitheamh na comhpháirtithe as ucht comhaontú chomh beacht a bheith bainte amach acu, agus ghuigh gach rath orthu ag tacú lena chéile ina gcomhshocrúithe tuismitheoireachta. Chuir na páirtithe in iúl go raibh suim acu freastal ar idirghabháil chun dul i ngleic le haon deacrachtaí a bheadh acu amach anseo gan teacht isteach i gcóras na gcúirteanna.

Iarrthóir tearmainn ó stát sa mheánoirthear

D'éiligh an cliant tearmann in Éirinn i Márta 2007. Rugadh é i Stát sa Mheánoirthear agus is Moslamach Síach é. Bhí sé fostaithe mar dhochtúir in ospidéal ina Stát dúchais sular fhág sé é. Ag deireadh Eanáir 2007 chuir an t-iarratasóir agus pearsanra leighis eile cóireáil leighis ar fáil do shaighdiúirí de chuid an Stáit a gortaíodh i mbuama i mbunáit mhíleata. Bhí an bhunáit mhíleata timpeall 100 méadar ón ospidéal agus b'éigean de na saighdiúirí gortaithe cóireáil a fháil ag an ospidéal mar gheall air. Cuireadh cóireáil leighis ar an saighdiúirí i gcomhair a gcuid gortuithe. An oíche dar gcionn, tháinig grúpa míleata Ioslamach isteach san ospidéal agus chuir siad i leith an chliant agus dochtúirí eile go raibh siad tar éis feall a dhéanamh ar a dtír agus ar Ioslam, agus go raibh siad ag obair i gcomhar le fórsaí naimhde coimhthíocha. Buailleadh an cliant agus tugadh foláireamh dó go marófaí é mura bhfágadh sé an tír taobh istigh de mhí. Ní raibh aon amhras ar an gcliant ach go maródh an grúpa míleata é dá bhfanadh sé ann. Diúltaíodh éileamh an chliant den chéad iarraidh, ach mhol an Binse Achomhairc do Dhídeanaithe go bhfógrófaí gur teifeach a bhí sa chliant. D'fhógair an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí gur teifeach a bhí sa chliant i Lúnasa 2008.

Iarrthóirí tearmainn - athbhreithniú breithiúnach ar chinneadh an Bhinse Achomhairc do Dhídeanaithe

Diúltaíodh tearmann d'fhear céile agus bean chéile ó Stát Afraiceach fo-Shahárach nuair a rinne siad achomharc chuig an mBinse Achomhairc do Dhídeanaithe, tar éis d'Oifig an Choimisinéara Iarratais do Dhídeanaithe moladh nach dtabharfaí tearmann dóibh. Chuir an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe tús le himeachtaí athbhreithnithe bhreithiúnaigh san Ard-Chúirt ar an mbunús go raibh dul amú ar an mball den Bhinse a rinne cinneadh san achomharc maidir leis an measúnú ar chreidiúnacht i roinnt réimsí d'éileamh na gcliant. Ina measc seo bhí coinscríobh an fhir chéile chuig an arm Stáit, a rannpháirteacht ann agus a thréigeadh, a éalú ó ionad coinneála agus sláinte an lánúin. Dúradh freisin nár thóg ball an Bhinse an fhianaise leighis a chuir na cliant ar fáil ag a n-achomharc san áireamh go hiomlán ar an mbunús nár cheap sé go raibh an t-achomharcóir inchreidte. Socraíodh an cás ar an mbunús gur cuireadh bunchinneadh an Bhinse Achomhairc do Dhídeanaithe ar leataobh agus gur tugadh achomharc nua do na cliant os comhair ball eile den Bhinse. Bronnadh costais ar na hiarratasóirí.

An tSeirbhís um Chúnammh Dlíthiúil Sibhialta a Fhorbairt

Mar a tugadh faoi deara cheana, ba bhliain dhúshlánach a bhí in 2008 don Bhard um Chúnammh Dlíthiúil mar gheall ar chúinsí eacnamúla na tíre a bheith athraithe agus ar an méadú an-suntasach a tháinig ar an éileamh ar sheirbhísí an Bhoird. Ina ainneoin sin, lean an Bord ag díriú ar na tiomantais lárnacha a leagadh síos ina Phlean Corparáideach 2006-2008 a chomhlíonadh. Cuireadh béim bhreise go háirithe ar chaighdeán na seirbhísí a chuirtear ar fáil do chliaint a chinntiú agus fáil a bheith ar sheirbhísí acu siúd a dteastaíonn siad uathu.

Tá tuairisc ghairid thíos ar an dul chun cinn a rinneadh in 2008 maidir le forbairt na seirbhíse um chúnammh dlíthiúil sibhialta, ag tagairt don sprioc ardleibhéil cúí sa Phlean Corparáideach.

Seirbhís ghairmiúil inrochtana d'ardchaighdeán a sholáthar

Lean an Bord lena iarracht a chinntiú nach mbeadh iarratasóirí ag fanacht níos mó ná ceithre mhí don chéad choinne le haturnae. Ba chuspóir dúshlánach go maith a bhí anseo in 2008 mar gheall ar an méadú 18% a tháinig ar éileamh ag ionaid dlí an Bhoird. Ag deireadh na bliana, bhí tréimhsí feithimh os cionn ceithre mhí ag ceithre ionad. Ba chóir a thabhairt faoi deara, áfach, go bhfuair 21% de chliaint an Bhoird seirbhís tosaíochta agus chomh maith leis sin go bhfuair na cásanna a tarchuireadh chuig cleachtóirí príobháideach i gceantar Bhaile Átha Cliath i gcomhair réiteach dlí teaghligh sa Chúirt Dúiche (os cionn 1,000 in 2008) seirbhís beagnach láithreach freisin. Ag deireadh na bliana, bhí moltaí á bhforbairt chun iarracht a dhéanamh na tréimhsí feithimh a laghdú trí mhúnla seachadta na seirbhíse a éagsúlú. Cuirfear cuid de na moltaí seo i bhfeidhm in 2009.

Chun caighdeán na seirbhíse a bhí á cur ar fáil a chinntiú, lean an Bord lena bheartas athbhreithniú a dhéanamh ar chomhaid cásanna in 2008. Bhí na comhaid a tarchuireadh chuig cleachtóirí príobháideacha ar phainéal an Bhoird, chomh maith leo siúd a láimhseáil aturnaetha an Bhoird féin, faoi réir athbhreithnithe. Rinneadh athbhreithniú ar na comhaid seo bunaithe ar threoirle dea-chleachtais agus úsáideadh seiciostáí chun monatóireacht a dhéanamh

ar mar a bhíodas ag comhlíonadh na dtreoirle seo. D'fhan an béim ar na cásanna sin a bhí ar siúl le fada a aithint agus fáil réidh le haon bhaic a bhí ann maidir le cur i gcrích na gcásanna seo. Glacfar céimeanna in 2009 chun tuilleadh feabhais a chur ar an bpróiseas athbhreithnithe comhad.

Próiseas faisnéise, oideachais agus cumarsáide poiblí éifeachtach a chur i bhfeidhm

I measc na mbearta a bhí dírithe ar fheasacht faoi sheirbhísí an Bhoird a mhéadú bhí úsáid a bhaint as painéal comhairliúcháin seachtrach, trína gcuireann roinnt páirtithe leasmhara aiseolas ar fáil don Bhard a chabhraíonn leis feasacht faoin chuid seirbhísí a mhéadú. Bhí cruinnithe ráithiúla de chuid Phainéal Comhairliúcháin Seachtrach an Bhoird ar siúl i rith 2008. Tá ionadaithe ó na heagraíochtaí seo a leanas ar an bpainéal: Dlí-Chumann na hÉireann, Comhairle an Bharra, an tSeirbhís Chúirteanna, Ionaid Saorchúnaimh Dlí, Seirbhís Bhuiséadta agus Chomhairle Airgid, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, Comhairle Dídeanaithe na hÉireann, AMEN, Seirbhísí Teaghligh AIM, Grúpaí Cúnta na mBan, Seirbhís Idirghabhála Teaghligh agus an Chomhghuaillíocht um Chearta Leanáí.

In 2008, d'oibrigh an Bord i gcomhar leis an Dlí-Chumann chun leabhrán faoi chúnammh dlíthiúil sibhialta a chur le chéile, atá dírithe ar aturnaetha go príomha. Chomh maith le bheith seolta chuig comhailtaí de chuid an Chumainn, tá an leabhrán seo ar fáil ó eagraíochtaí cosúil leis an tSeirbhís um Fhaisnéis do Shaoránaigh agus ar shuíomh gréasáin an Dlí-

Chumainn, www.lawsociety.ie. Tugadh cárta tráchta custaiméirí nua isteach in 2008. Is í an aidhm atá leis an gcárta tráchta ná deis a chur ar fáil d'iaratasóirí agus do chliaint a dtuairimí a thabhairt maidir lena leibhéal sástachta leis na seirbhísí a fhaigheann siad ón mBord, rud a chabhraíonn lena thiomantas leanúnach seirbhís chomhairle agus chúnamh dhlíthiúil inrochtana agus gairmiúil a chur ar fáil. Tá cárta tráchta ar fáil in oifigí uile an Bhoird agus ar a shuíomh gréasáin, www.legalaidboard.ie.

Cinntiú go bhfuil an Bord nuálaíoch freagrúil ina chur chuige maidir le seirbhísí a chur ar fáil go héifeachtach

In 2008, thug an Bord faoi athbhreithniú ar oibríochtaí a chuid ionad dlí. Bhí sé seo ar aon dul leis an bpróiseas nuachóirithe foriomlán sna seirbhísí poiblí agus, níos sainiúla fós, d'eascair sé ó Phlean Corparáideach an Bhoird 2006-2008 ina dtugann an Bord tiomantas "athbhreithniú leanúnach a dhéanamh ar na socruithe chun seirbhísí cúnamh dhlíthiúil a sholáthar agus breithniú faoin gcaoi is fearr le dul i ngleic le riachtanais na gcliant agus na gcliant féideartha". Ba ghrúpa oibre a tógadh as gach cuid den eagraíocht a bhí i mbun an athbhreithnithe. De bhun an athbhreithnithe, tháinig an-chuid moltaí chun cinn, a bhí dírithe ar éifeachtacht agus éifeachtúlacht an líonra ionaid dlí a thabhairt chun barr feabhais. Dhírigh na moltaí seo ar réimsí cosúil le:

- ▣ costas agus luach ar airgead
- ▣ soláthar foirne
- ▣ tréchur cásanna
- ▣ cáilíocht seirbhíse
- ▣ bainistiú ag leibhéal áitiúil agus ceannoifige
- ▣ roghanna maidir le seachadadh seirbhíse, agus
- ▣ fadhbanna TF.

Níos déanaí sa bhliain, cheap an Bord comhairleach seachtrach chun measúnú riosca a dhéanamh ar a oibríochtaí seachadta seirbhíse. Tugadh faoi seo i gcomhthéacs na Rialachán nua maidir le hÁrachas Slánaíochta Gairmiúil, a eisíodh i mí na Samhna 2007, agus an tosaíocht níos airde a tugadh do bhainistíocht riosca go ginearálta sa réimse dlí. Táthar ag súil go

mbeidh tuairisc an chomhairligh ar fáil go luath in 2009 agus is cosúil go mbeidh caighdeánú suntasach ar phróisis agus ar nósanna imeachta líonra ionaid dlí an Bhoird mar thoradh ar an tuairisc.

Mar is léir ón bhfaisnéis maidir le seirbhís a chur ar fáil, baineann an chuid is mó d'obair an Bhoird fós le réimse na ndíospóidí teaghlaigh. Rinne an Bord iarracht leanúnach a chuid cliant, cliaint féideartha agus an pobal i gcoitinne a chur ar an eolas faoi na leasanna a bhaineann le dul i mbun idirbheartaíochta chun fadhbanna teaghlaigh a réiteach seachas úsáid a bhaint as córas na gcúirteanna láithreach. In 2008, rinne an Bord oiliúint bhreise ar shamhail an dlí comhoibríoch chun díospóidí a réiteach dá chuid aturnaetha féin agus d'aturnaetha príobháideacha araon. Nuair a bhí measúnú ar siúl ar fheidhmíocht na n-aturnaetha agus na n-ionad dlí, leagadh béim shuntasach ar a gcumas roghanna a chur ar fáil do chliaint chun díospóidí a réiteach nach bhfuil bunaithe ar na cúirteanna. Rinne an Bord comh-óstáil, i gcomhar le Dlí-Chumann na hÉireann, ar siompóisiam ar réiteach díospóide malartach a fháil ar dhíospóidí i gcásanna teaghlaigh leis an aidhm réiteach díospóide nach bhfuil bunaithe ar an gcúirt a bheith mar rogha ceart dóibh siúd a bhfuil fadhbanna teaghlaigh acu.

Lean an Bord ag forbairt cur chuige comhtháite maidir le seirbhísí dlí agus seirbhísí gaolmhara eile a chur ar fáil i gceantar ar leith i mBaile Átha Cliath (Baile Munna).

Seirbhísí a sholáthar i dtimpeallacht atá oiriúnach don ghnó atá ar bun ag an mBord

In 2008, chuir an Bord seirbhísí ar fáil arís ó oifig sa Chúirt Dúiche ag Teach an Charnáin, Sráid Essex Thoir, Baile Átha Cliath 2. Cuireann aturnaí seirbhísí ar fáil i bhformhór cúrsaí dlí teaghlaigh ón oifig seo agus feidhmíonn an oifig seo mar aonad tarchuir do chásanna Cúirte Dúiche i gceantar Bhaile Átha Cliath atá sannta d'aturnaetha príobháideacha freisin. Cuireann an láithreach ar an láthair seo seirbhís níos áisiúla ar fáil do chliaint an Bhoird i mBaile Átha Cliath a bhfuil ábhair os comhair na Cúirte Dúiche acu.

Soláthar Seirbhíse a Chumasú

Sa tréimhse seo ina bhfuil maoiniú i gcomhair seirbhísí poiblí á gcúngú, is cuí aird agus acmhainní a dhíriú ar an ngníomhaíocht tosaigh seo de sheirbhísí dlí a sheachadadh. Tá an Bord ag brath ar struchtúr tacaíochta láidir a bheith aige laistigh den eagraíocht chun a sainordú maidir le seachadadh seirbhíse lárnach a chur i gcrích, agus chun a spriocanna eagraíochtúla níos leithne a bhaint amach.

Tá feidhmeanna riaracháin an Bhoird um Chúnamh Dlíthiúil lonnaithe ina cheannoifig i gCathair Saidhbhín agus i mBaile Átha Cliath. Leagann an rannán seo síos cuid de na príomhfhorbairtí sna limistéir thacaíochta in 2008, a raibh sé d'aidhm acu an chaoi ina gcuireann an Bord a ghnó i gcrích a láidriú agus a fheabhsú.

cosanta an Bhoird do riosca i seachadadh seirbhísí dlí. Mar a dúradh thuas, is dóigh go mbeidh caighdeánú ar na próisis agus ar na nósanna a úsáideann an Bord chun seirbhísí dlí a sheachadadh mar thoradh ar an luacháil seo.

Seirbhísí dlí

Ba í an rannóg Seirbhísí Dlí sa cheannoifig a bhí i mbun na feidhme feidhmíocháin ó thaobh iarratais ar chúnamh dlíthiúil a cheadú nó a dhiúltú. Ceadaiódh 2,543 deimhniú um chúnamh dlíthiúil in 2008 de bhun iarratais ó chliant sna hionaid dlí. Ceadaiódh 1,321 deimhniú leasaithe eile. Déanann siad seo foráil i gcomhair seirbhísí breise i gcásanna áirithe, cosúil le húsáid abhcóide nó finné saineolach. Ina theannta sin, bhí 457 cás ann inar diúltaíodh cúnamh dlíthiúil go foirmiúil, mar thoradh ar an tástáil mhaoine, tástáil tuillteanais nó ceisteanna sainithe. Tharla achomhairc mar thoradh ar na diúltuithe seo in 121 cás (féach tábla 11 thuas).

Cúnamh dlíthiúil (bainistiú agus forbairt)

Rinne an rannóg um Chúnamh Dlíthiúil (Bainistiú agus Forbairt) comhordú ar tháirgeadh an Athbhreithnithe ar Ionaid Dlí in 2008 (féach thuas). Bhí roinnt cruinnithe le grúpa athbhreithnithe a tháinig ó gach cuid den Bhord i gceist leis an athbhreithniú. Beidh an rannóg seo i mbun bainistiú ar chur i bhfeidhm na moltaí a dhéantar sa tuarascáil freisin. Ina theannta sin, i dtreo dheireadh 2008, shocraigh sé go gceapfaí comhairligh sheachtracha chun dul i mbun luachála ar easpa

Acmhainní daonna

Ag leanúint ó athbhreithnithe ar an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe agus ar na hIonaid Dlí, cuireadh tús le hathbhreithniú ar gach feidhm Ceannoifige i nDeireadh Fómhair 2008. Ba í an fheidhm a bhí leis an athbhreithniú ná scrúdú a dhéanamh ar bhunús/feidhm, ról agus freagrachtaí agus struchtúir gach seirbhís tacaíochta atá ann. Feidhmíonn na seirbhísí seo ó thrí láthair, .i. Cathair Saidhbhín, i gContae Chiarraí agus Sráid an Mhóta Uachtarach agus Sráid Brunswick Thuaidh i mBaile Átha Cliath. Táthar ag súil go gcuirfean an tuarascáil i gcrích i Márta 2009.

Sa réimse oiliúna agus foghlama leanúnaí, cuireadh os cionn 1,400 lá oiliúna ar fáil ar réimse leathan ábhar in 2008, sin beagnach 4 lá oiliúna do gach ball foirne. Clúdaíonn sé seo os cionn 580 lá oiliúna arna gcur ar fáil d'fhoireann aturnaetha an Bhoird. I measc na gclár éagsúla ar thug aturnaetha fúthu bhí oiliúint ar thíolacadh, cleachtas comhoibríoch, réiteach malartach ar dhíospóidí agus an Bille um Inimírce, Cónaí agus Cosaint 2008. Cuireadh próiseas luachála oiliúna cuimsitheach i bhfeidhm i Meán Fómhair 2008. Beidh sé seo riachtanach chun measúnú a dhéanamh ar éifeachtúlacht na hoiliúna a chuireann an Bord ar fáil agus chun pleanáil i gcomhair riachtanais amach anseo.

Ina theannta sin, chun cultúr sármaithis a chur chun cinn laistigh den eagraíocht, chuir an Bord tús le clár a

d'fhág 20 ball foirne, as gráid, ról agus láithreáin éagsúla, ag déanamh tiomantas maidir le staidéar a dhéanamh i gcomhair Dioplóma sa Staidéar Dlí Proifisiúnta in 2008 agus 2009.

Maidir le Coiste Comhpháirtíochta an Bhoird, ba bhliain thábhachtach a bhí in 2008 maidir le teacht chun cinn an phróisis leis an bhfóram ag tabhairt deiseanna rialta do bhainistíocht sinsireach tionchair na gcúinsí eacnamúla níos leithne a chur in iúl go díreach do réimse áirithe baill foirne. Rinneadh plé ar réimse leathan ábhar eile a bhí ábhartha don fhoireann oibre. Chuir gníomhaíochtaí na bhfo-choistí comhpháirtíochta éagsúla go mór le hobair an phríomchoiste. Cuireadh tuairiscí de na cruinnithe comhpháirtíochta ar fáil don fhoireann oibre ar fad.

D'fhéach an Coiste freisin ar an dúshlán a bhain le Comhpháirtíocht a bheith níos suntasaí taobh istigh den eagraíocht. Chun an dúshlán seo a láimhseáil, bhí ceardlann arna éascú go seachtrach, de bhaill an Choiste ar siúl ar an ábhar i mí Iúil 2008. Bhí roinnt moltaí tábhachtacha mar thoradh air seo, moltaí a raibh tionchar acu ar fhorbairt phlean oibre reatha an Choiste Comhpháirtíochta. In 2008, d'oibrigh an Coiste go gníomhach i dtreo meicníochtaí cumarsáide níos fearr agus sofheiceacht níos fearr laistigh den Bhord.

I réimse na cumarsáide inmheánaí, foilsíodh 3 heagrán d'irisleabhar foirne an Bhoird, *Lablife*, in 2008. Bhí raon leathan ábhar, as gach cuid den eagraíocht, san irisleabhar i rith na bliana. Is meán cumarsáide inmheánaigh luachmhar atá fós i *Lablife* taobh istigh den eagraíocht.

Bainistíocht airgeadais

Ba é an príomhfhócas a bhí ag Aonad Airgeadais an Bhoird in 2008 ná a phríomhfheidhmeanna - próiseáil íocaíochtaí agus bainistiú airgeadais agus tuairisciú. Rinne sé éascú freisin ar an iniúchadh bliantúil a dhéantar ar son an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste. Ina theannta sin, thosaigh an tAonad Airgeadais ag déanamh scrúdú ar an bhféidireacht úsáid a bhaint as an Ionad Comhsheirbhísí Airgeadais i gCill Airne, arna fheidhmiú ag an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí, chun cuid de na feidhmeanna atá á láimhseáil go himmheánach faoi láthair a riar. Breathnófar tuilleadh air seo in 2009.

Tacaíocht eagraíochtúil

Mar gheall ar na cúinsí airgeadais deacra a bhí ann, cuireadh béim bhreise in 2008 ar luach ar airgead a fháil sna soláthairtí agus sna seirbhísí a bhí á bhfáil ag an mBord. Úsáideadh tairiscint dhíreach agus tarraingtí anuas ó chonarthaí de chuid an rialtais lárnaigh chun go bhféadfaí coigiltis a dhéanamh agus acmhainní a threorú go dtí na háiteanna is mó a raibh gá leo. Rinneadh coigiltis shuntasacha ar chostais glantacháin agus teileachumarsáide go háirithe in 2008.

Maidir le riachtanais cóiríochta, fuarthas spás oifige breise do dhá ionad dlí an Bhoird, i gCorcaigh (an Mál Theas) agus i gCaisleán an Bharraigh. Ina theannta sin, rinneadh iniúchtaí inrochtaineachta ag gach ceann d'áitribh an Bhoird chun a fheiceáil conas a chomhlíonann siad na riachtanais atá leagtha síos san Acht Míchumais.

Bhunaigh an Bord Coiste Comhshaoil freisin, a bhí mar fho-choiste ag an bPríomh-Choiste Comhpháirtíochta. Chuir an coiste seo Beartas Comhshaoil Chorpáraidigh le chéile don Bhord agus cuireadh é seo i bhfeidhm i rith na bliana. Díríonn sé ar idirghníomhú an Bhoird leis an gcomhshaol a fheabhsú.

Bhainistigh aonad tacaíochta SDD soláthar seirbhísí aistriúcháin agus ateangaireachta don SDD agus chuir siad tairiscint i gcomhair na seirbhísí sin i bhfeidhm i Lúnasa 2008. I rith na bliana fuarthas ateangairí i dtimpeall 80 teanga éagsúla, le hAraibis, Fraincis, Seoirsis, Rúisis agus Somáilis i measc na dteangacha is mó a iarradh.

Teicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide

I rith 2008, lean an Bord ag díriú ar chórais TFC a láidriú trí thús a chur le clár athnuachana agus athsholáthar cruá-earraí. Críochnaíodh an obair ar 'shuíomh cúlta caite' an Bhoird agus suiteáladh gineadóir sa phríomhláithreán TF. Tugadh faoi chlár chun ríomhairí a bhfuil a ré caite a athsholáthar in 2008 freisin.

Rinne an Bord uasghrádú ar chórais agus ar bhogearraí freisin. Bhí uasghrádú slándála san áireamh anseo, agus fuarthas bogearraí criptiúcháin chun breis slándála a chur ar fáil do chórais an Bhoird, gléasanna iniompartha, cosúil le ríomhairí glúine, go háirithe.

Seoladh tairseach an Bhoird um Chúnadh Dlíthiúil, a chuireann go mór le cur i láthair na bhfeidhmeanna atá ann cheana féin agus a thacaíonn le seachadadh seirbhíse sa Bhord. Bhí comhéadán an tairsigh deartha ionas go bhfuil a gcomhéadán féin ag gach réimse den Bhord atá saincheaptha chun riachtanais a réimse a chomhlíonadh. D'fheabhsaigh an Bord inrochtaineacht a shuímh gréasáin i gcomhairle leis an Údarás Náisiúnta Míchumais agus déanfar tuilleadh oibre air seo in 2009.

Ag deireadh 2008 ceapadh comhairligh chun measúnú riosca TF a dhéanamh mar chuid de mheasúnú riosca foriomlán (féach thuas). Cuirfear na moltaí sa tuarascáil seo i bhfeidhm i rith 2009.

Taighde

In 2008, fuair an Bord an tuarascáil deiridh ó Indecon International Economic Consultants a bhí coimisiúnaithe aige chun an méid den phobal a d'fhéadfadh a bheith i dteideal seirbhísí a fháil ón mBord ó thaobh airgeadais de, bunaithe ar na critéir atá leagtha síos sna Rialacháin um Chúnadh Dlíthiúil Sibhialta, 2006. Bhí an taighde bunaithe ar Shuirbhé an AE ar Dhálaí Ioncaim agus Maireachtála (EU SILC) 2006 a bhí curtha le chéile ag an bPríomh-Oifig Staidrimh. Ba é an toradh a bhí air seo, bunaithe ar shonraí 2006, go raibh timpeall 48% den daonra fásta a d'fhéadfadh a bheith i dteideal seirbhísí dlí a fháil ón mBord. Bhí timpeall 40% de dhaoine fásta a bhí i dteideal an íos-ranníoca do sheirbhísí dlí.

Comhionannas agus míchumas

Dréachtaíodh Straitéis Comhionannais agus Míchumais reatha an Bhoird in 2007. Is é cuspóir na cáipéise ná oibleagáidí an Bhoird ó thaobh na reachtaíochta de a leagan amach i réimsí an Chomhionannais agus an Míchumais chomh maith leis na ceisteanna nach mór a phlé le cinntiú go gcomhlíontar na hoibleagáidí sin. Freisin aithníonn sé na gníomhartha atá ag teastáil le comhlíonadh na reachtaíochta ábhartha a chinntiú agus le baint amach cuspóirí eagrúcháin níos leithne a chomhlánú.

Rinneadh go leor idirchaidrimh leis an Údarás Náisiúnta Míchumais agus Rehab Enterprises in 2008 maidir le hiarratas an Bhoird faoin scéim Dámhachtainí um Fheabhas trí Inrochtaineacht. Rinne an Bord an-dul chun cinn in 2008 ag tabhairt faoi na bearnaí a aithníodh trí bheith páirteach sa phróiseas seo, go háirithe i réimsí na cumarsáide inmheánaí agus seachtraí agus ó thaobh inneachar agus leagan amach an tsuímh ghréasáin. Tá an Bord um Chúnadh Dlíthiúil tiomanta a chinntiú go bhfuil fáil ag gach ball den phobal ar a sheirbhísí agus leanfaidh sé ag obair chun creidiúnú seachtrach a bhaint amach sa réimse seo.

Sláinte agus sábháilteacht

Bhí go leor den bhéim sa réimse sláinte agus sábháilteachta in 2008 ar bhabhta measúnaithe riosca d'áitribh an Bhoird a chur i gcrích. Tháinig fochoiste na Comhpháirtíochta ar shláinte agus ar shábháilteacht le chéile 3 huairé i rith na bliana.

Iníúchadh inmheánach

Chuir feidhm iniúchta inmheánaigh an Bhoird clár oibre i bhfeidhm a aontaíodh le Coiste Iniúchta agus Riosca an Bhoird. Chlúdaigh sé seo roinnt iniúchtaí airgeadais d'ionaid dlí agus ceantair na ceannoifige.

Airgeadas

Tá ráitis airgeadais an Bhoird don bhliain 2008 tugtha in Aguisín 1.

Ioncam

Seo a leanas roinnt tráchtanna ar fhoinní ioncaim an Bhoird.

(a) Deontas i gcabhair

Mar a bhí amhlaidh blianta roimhe seo, tagann an chuid is mó d'ioncam an Bhoird ó dheontas i gcabhair a fhaightear ón Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí. Chuir an Rialtas maoiniú €26.988 milliún ar fáil in 2008, i gcomparáid le €24.288 milliún in 2007.

(b) Seirbhís Dlí do Dhídeanaithe (SDD)

Ba ionann maoiniú an Stáitchiste le haghaidh an SDD in 2008 agus €8.897 milliún i gcomparáid le €8.617 milliún in 2007. Ba leor an leibhéal maoinithe leis an gcostas a bhain le seirbhísí cúnamh dlíthiúil a sholáthair an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe le haghaidh na bliana ar fad.

(c) Ranníocaí

Íocann daoine a soláthraítear seirbhísí dlí dóibh ranníoc a bhrathann ar a gcuid ioncaim, agus ar a gcuid acmhainní caipitiúla i roinnt cásanna. Is é an ranníoc íosta ná €10 le haghaidh comhairle dlí agus €50 le haghaidh ionadaíocht sa chúirt. Is féidir an ranníoc íosta sin a tharscaoileadh i gcás cruatain.

(d) Aisghabháil costas

Féadann an Bord an costas as seirbhísí dlí a sholáthar a aisghabháil ó:

- ón bpáirtí eile i ndíospóid, mar thoradh ar chomhaontú cúirte nó mar chuid de chomhaontú leis an bpáirtí eile chun díospóid a shocrú, nó
- ón duine a bhfuil cúnamh dlí aige/aici as airgead/réadmhaoin a fuair an duine mar thoradh ar sheirbhísí dlí a soláthraíodh.

Féadann an méid costas a aisghabháiltear a bheith an-éagsúil ó bhliain go chéile, go háirithe má bronnadh costais ar dhuine a fuair cúnamh dlí i gcás áit a bhfuil an duine eile sa chás in ann na costais a ghlanadh. Ní gnách go dtarlaíonn sé sin i gcásanna dlí teaghlaigh, agus is iad a bhíonn i gceist leis an gcuid is mó de riar cásanna an Bhoird. Bhí na costais a aisghabháladh in 2008 (€833,906) níos ísle ag 26% ná in 2007 (€1,128,800).

Caiteachas

Seo a leanas tráchtanna ar na míreanna móra caiteachais a léirítear i ráitis airgeadais 2008:

1) Tuarastail

Tharla an méadú €1,006,262 (5%) ar chaiteachas ar chostais fostaithe in 2008 ar roinnt cúiseanna (gan táillí pinsean do dhlíodóirí a áireamh) lena n-áirítear an costas as méaduithe pá faoi *dTreo 2016* agus incrimintí.

2) Costais chóiríochta agus bhunaíochta

Laghdaigh caiteachas sa réimse sin beagán in 2008. Bhí costais bhreise ag baint le cothabháil áitribh agus trealaimh, trealamh ríomhairí san áireamh, ach bhí fritháireamh á dhéanamh orthu seo ag coigiltis i gcaiteachas eile a bhain le cóiríocht.

3) Táillí agus costais dlí

Tá roinnt gnéithe éagsúla clúdaithe ag an gceannlíne seo - féach Nóta 7 leis na cuntais - agus tugtar trácht ar gach ceann de na ceannlínte éagsúla a chomhdhéanann an t-iomlán mar seo a leanas:

(i) Táillí abhcóide

Laghaigh caiteachas ar tháillí abhcóide €916,550 nó 19% i gcomparáid le 2007. Tharla sé seo den chuid is mó mar thoradh ar íocaíochtaí níos ísle i gcomhair táillí abhcóide maidir leis an SDD, a thagann leis an títim i líon na gcásanna tearmainn a láimhseáladh sna blianta go dtí 2007 (san áireamh), chomh maith le laghdú sa bhunús luachála d'fhabhrúithe táillí abhcóide ó 50% go 45%.

Is é méid iomlán an fhabhrúithe le haghaidh táillí abhcóide, áit a ndearnadh an obair ach nár cuireadh isteach le haghaidh íocaíochta í ar 31 Nollaig 2008, ná €5,128,188, 7% níos ísle ná ag deireadh 2007.

Nuair a dhéantar costais a aisghabháil, íoctar an méid a aisghabháiltear i dtaobh táillí abhcóide don abhcóide agus is gnách go mbíonn sé sin níos airde ná an táille a íocann an Bord de ghnáth.

Léiríonn an tábla seo a leanas an treocht i gcaiteachas ar tháillí abhcóide maidir le cúnamh agus comhairle dhlíthiúil thar na seacht mbliana seo caite.

TÁBLA 14 – TAILLÍ ABHCÓIDE	
Bliain	Táillí Abhcóide
2002	€3,326,000
2003	€3,978,000
2004	€2,995,000
2005	€5,376,000
2006	€6,847,000
2007	€4,903,000
2008	€3,986,500

(ii) Táillí dlí (Sainfhinneithe srl.)

Is é atá sna costais sin a bhaineann le cásanna ná na costais bhreise a thabhaíonn an Bord, de bhreis ar tháillí abhcóide, agus seirbhís chúnamh agus comhairle dhlíthiúil shibhialta á sholáthar aige do bhaill an phobail. Tá méid an chaiteachais faoin gceannteideal seo díorthaithe as riachtanais na gcásanna a láimhseáil an Bord in aon bhliain ar leith.

Bhí méadú 7% ar chostais den chineál sin. Ba chaiteachas níos airde ar thaobh an ionaid dlí ar ghníomhaíochtaí a bhaineann le cásanna cosúil le saineolaithe leighis ba mhó ba chúis leis seo.

(iii) Scéim na gcleachtóirí príobháideacha

Tháinig méadú 12% go €2.858 milliún ar chaiteachas ar scéim na gcleachtóirí príobháideacha in 2008. Ba é an líon níos airde tarchur i leith scéim na Cúirte Dúiche ba mhó ba chúis leis an méadú seo. Ar 31^ú Nollaig 2008, ba é méid iomlán an fhabhrúithe le haghaidh táillí cleachtóirí príobháideacha, áit a raibh obair tabhaithe ach nach raibh sí curtha isteach le haghaidh íocaíochta fós, ná €2,819 milliún.

(iv) Táillí gairmiúla eile

Baineann costais faoin gceannteideal seo le fostú gairmithe ag an mBord le comhairle dlí neamhspleách agus seirbhísí gairmiúla eile a sholáthar don Bhord. In 2008, bhí an caiteachas beagán níos airde ná in 2007 agus bhí costais a bhain leis an tionscadal taighde ar incháilitheacht airgeadais san áireamh ann.

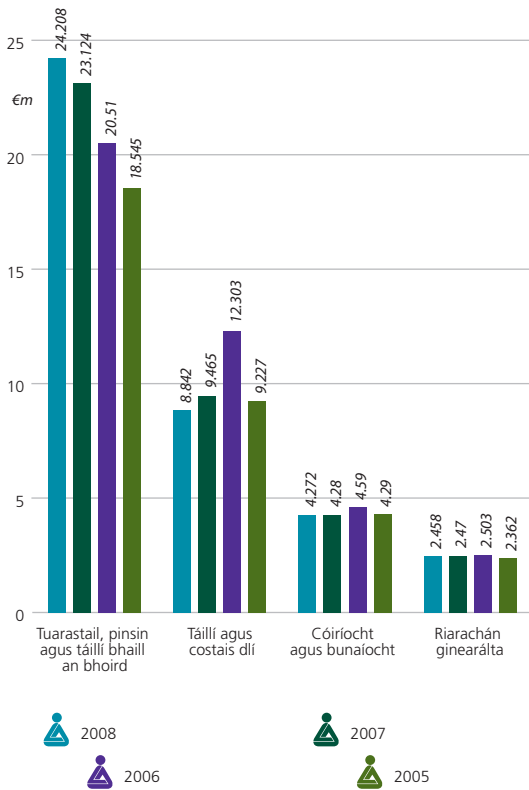
(v) Costais eile

Ní mór go mbeadh deimhniú cleachta arna eisiúint ag Dlí-Chumann na hÉireann, ag dlíodóirí a fhostaíonn an Bord um Chúnamh Dlíthiúil. Ba é costas iomlán na ndeimhnithe sin in 2008 ná €263,000. Áirítear freisin faoin gceannteideal seo caiteachas ar oiliúint agus ar oideachas (€347,000) agus suibscríbhinní ballraíochta bliantúla (€9,900). Bhí caiteachas sa chatagóir seo 10% níos ísle san iomlán in 2008 mar thoradh ar chostais laghdaithe a bhain le hoiliúint.

4) Riarachán ginearálta

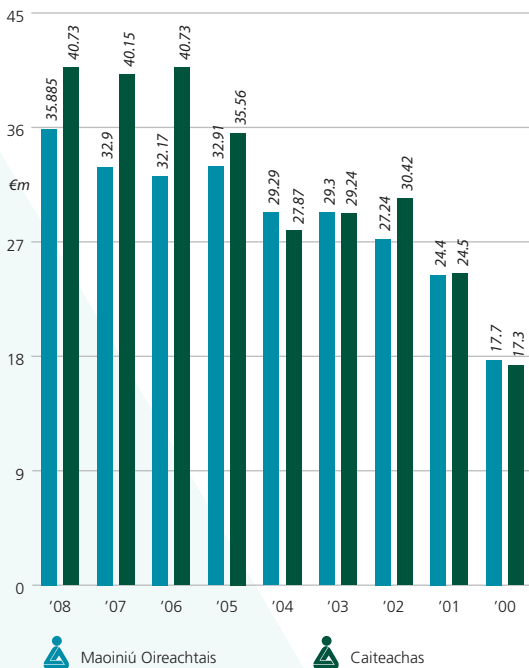
Bhí costais faoin teideal seo beagán níos ísle in 2008 ag €2.458 milliún. Bhí na coigiltis a rinneadh ar mhuirir teileafóin, árachas agus taisteal agus liúntas cothaithe níos mó ná na costais níos airde a bhí ar sholáthar oifige. Léiríonn an graf seo a leanas miondealú ar chaiteachas a rinne an Bord thar na cúig bliana seo caite.

Cairt 6: Caiteachas 2005-2008

Léiríonn graf 7 an ceangal idir maoiniú Oireachtais agus an caiteachas i ndáiríre thar na deich mbliana seo caite.

Cairt 7: Maoiniú vs. Caiteachas 2000-2008

Airgead sa bhanc agus idir lámha

Léiríonn an Clár Comhardaithe go raibh breis is €4.14 milliún idir lámha ag an mBord ag deireadh 2008. As an méid sin, coinníodh €1.06 milliún thar ceann na gcliant. Is féidir a fheiceáil ó Nóta 12 leis na cuntais gurbh é tréchar na gcistí cliant in 2008 ná €12.05 milliún. Éiríonn sé sin as cásanna áit a bhfuair cliant airgead ón bpáirtí eile nó mar gheall ar dhiúscairt réadmhaoine, mar thoradh ar chomhairle dlí nó ionadaíocht sa chúirt. Lóisteaíltear airgead den tsórt sin sa Chuntas Cistí Cliant um Chúnamh Dlíthiúil sula dtugtar ar ais do chliant iad, i roinnt cásanna baintear as méid áirithe a bhaineann le costais a thabhaigh an Bord agus seirbhísí dlí á soláthar aige. Tá an figiúr le haghaidh airgead sa bhanc, seachas cistí cliant, cosúil leis an leibhéal caiteachais a thabhaíonn an Bord gach mí agus meastar go bhfuil sé ina leibhéal réasúnta maoinithe le bheith idir lámha ag aon uair faoi leith.

An tAcht um Íoc Pras Cuntas, 1997

Ceanglaíonn Alt 4 den Acht um Íoc Pras Cuntas, 1997 ar an mBord íoc as soláthar earraí nó seirbhísí faoin dáta *íocaíochta forordaithe*. Faoi láthair tagann an dáta sin 30 lá tar éis sonrasc a fháil, nó tréimhse níos giorra a d'fhéadfadh a bheith sonraithe i gconradh scríofa. Má mhainníonn an Bord íocaíocht a dhéanamh faoin dáta *íocaíochta forordaithe*, beidh ús le hÍoc leis an soláthróir. Cinntíonn nósanna imeachta go gcomhlíonann an Bord ceanglais an Achta i ngach ponc ábhartha. Ba é méid iomlán an úis as íocaíocht dheireanach a íocadh le soláthróirí earraí agus seirbhísí i rith 2008 ná €0.

Aguisín 1

Ráitis Airgeadais

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Clár Ábhar

	Leathanach
Ráiteas ar Fhreagrachtaí an Bhoird	33
Ráiteas ar Rialú Inmheánach Airgeadais	34
Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste	36
Ráiteas ar Bheartais Chuntasaíochta 2008	38
Cuntas Ioncaim agus Caiteachais	40
Ráiteas ar Iomlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta	41
Clár Comhardaithe	42
Sreabhadh Airgid	43
Nótaí leis na Ráitis Airgeadais	44

Ráiteas ar Fhreagrachtaí an Bhoird

Ceanglaíonn Alt 20 den Acht um Chúnamh Dlíthiúil Sibhialta ar an mBord, gach cuntas ceart agus gnách a choimeád ar aon airgead a fhaigheann nó a chaitheann sé, i cibé foirm a cheadóidh an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí, agus le cead an Aire Airgeadais. Agus na ráitis airgeadais sin á n-ullmhú aige, ceanglaítear ar an mBord:

- ▣ beartais oiriúnacha cuntasáochta a roghnú agus a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach;
- ▣ breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnta agus críonna;
- ▣ na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhunús an ghnóthais leantaigh ach amháin má tá sé míchuí a thiomhdiú go leanfaidh an Ciste ar aghaidh i bhfeidhm; agus
- ▣ sonrú ar leanadh caighdeáin infheidhmithe cuntasáochta, faoi réir aon difríochtaí ábhartha a nochtadh agus a míníodh sna ráitis airgeadais.

Tá an Bord freagrach as leabhair chuntais chearta a choimeád a nochtann le cruinneas réasúnta ag aon uair faoi leith staid airgeadais an Chiste agus a chuireann ar a chumas cinntiú go gcomhlíonann na ráitis airgeadais Alt 20 den Acht. Tá an Bord freagrach freisin as sócmhainní an Chiste a chosaint agus mar sin as céimeanna réasúnta a ghlacadh le calaíocht agus neamhrialtachtaí eile a chosc agus a bhrath.

Anne Colley
Chairperson

Bob Browne
Ball den Bhoird

Ráiteas ar Rialú Inmheánach Airgeadais

1. Ar son Bhord an Bhoird um Chúnamh dlíthiúil, admhaím go bhfuil an Bord freagrach as cinntiú go gcoimeádtar agus go bhfeidhmítear córas éifeachtach de rialú inmheánach airgeadais le haghaidh na heagraíochta.
2. Ní féidir le haon chóras ach dearbhú réasúnta seachas dearbhú iomlán a sholáthar i gcoinne earráide ábhartha. Agus éifeachtacht na rialuithe inmheánacha airgeadais á meas aige d'fhéach an Bord, i measc rudaí eile, chuig riachtanais an Chóid Chleachtais um Rialachas Comhlachtaí Stáit.
3. Áirítear leis na nósanna imeachta lárnacha a cuireadh ar bun ag an mBord, atá ceaptha le rialú éifeachtach inmheánach airgeadais a sholáthar,
 - **Timpeallacht Rialála:** déantar feidhmeanna bainistíochta agus feidhmiúcháin an Bhoird a tharmlígean do Phríomhfheidhmeannach agus bhainistíocht shinsearach na heagraíochta de réir rúin an Bhoird reachtúil, a dhéanann maoirseacht agus athbhreithniú ar obair na bainistíochta sinsearaí, a thugann tuairisc dó ag a chruinnithe míosúla agus trí mheán a choistí éagsúla. Forbraíodh Lámhleabhar um Rialachas Corparáideach in 2006 chun achoimre shoiléir chuimsitheach a chur ar fáil maidir leis na príomhghnéithe a bhaineann le rialachas corparáideach le haghaidh an Bhoird agus na bainistíochta sinsearaí. Ceapadh an Bord reatha i Nollaig 2006 agus tugadh coimre iomlán dó ar ról agus ar fhreagrachtaí an Bhoird. Tugadh faisnéisiú iomlán d'aon bhall nua den Bhord a ceapadh ó Nollaig 2006 i leith.
 - **Córais Faisnéise Buiséid:** tá córas cuimsitheach buiséadaithe ag an mBord, a áiríonn faomhadh buiséid bhliantúla ag an mBord reachtúil chomh maith le maoirseacht ar thuarascálacha airgeadais míosúla. Baintear úsáid as buiséid leis an gcaoi a ndéantar maoiniú an Bhoird a shocrú, a dháileadh agus a chaitheamh a phleanáil, a údarú, a mhaoirsiú agus a rialú. Áirítear leis na socruithe um rialú buiséad faisnéis airgeadais rialta, ábhartha agus thráthúil a sholáthar le maoirseacht a dhéanamh ar ioncam agus ar chaiteachas i ngach réimse agus glactar gníomh ceartúcháin, nuair is gá. Is coiste de chuid an Bhoird é an Coiste Airgeadais a dhéanann cúrsaí airgeadais an Bhoird a mheas go mionsonrach agus a thuiriscíonn don Bhord ar bheartais agus ar chúrsaí airgeadais an Bhoird. Cuimsíonn sé seo athbhreithniú a dhéanamh ar bhuiséid agus ar thuarascálacha airgeadais, faomhadh chuntais bhliantúla an Bhoird a mholadh don Bhord agus breithniú go mion ar chúrsaí airgeadais d'fhonn moltaí cuí a dhéanamh don Bhord agus comhairle a chur ar an lucht bainistíochta. Glacann an Bord nó an bhainistíocht cinntí, mar is cuí, agus iad ag féachaint do mholtaí agus do chomhairle an choiste. Bhuail an coiste le chéile cúig uaire i rith 2008 agus, mar chuid dá fheidhmeanna, bhreathnaigh sé ar thuarascálacha sonracha anailíse ar chúig réimse lárnacha de chaiteachas. Le dhá bhliain anuas, tá an coiste tar éis breathnú ar dhá phríomhréimse dhéag caiteachais.
 - **Bainistíocht Riosca:** ghlac an Bord le beartas Bainistíochta Riosca atá sainithe go soiléir agus chuir sé i bhfeidhm é agus coimeádann sé Clár Riosca foirmiúil a dhéanann taifeadadh ar rioscaí gnó agus ar mhaolú, rialuithe agus ar ghníomhartha bainteacha le haghaidh gach gné de ghníomhaíochtaí an Bhoird trí theicnící anailíse riosca a chur i bhfeidhm ar a chuid cuspóirí gnó. Cuireadh prionsabail anailíse riosca i bhfeidhm go córasach ar chuspóirí gach Plean Gnó don Bhord agus tá bainistíocht riosca ina cuid lárnach den Phróiseas Pleanála Gnó. Ar cheann d'fheidhmeanna Choiste Iniúchta an Bhoird tá tuairim neamhspleách a sholáthar ar a dhóthanáil agus atá socruithe bainistíochta riosca an Bhoird. Bhuail an coiste

le chéile seacht n-uaire in 2008. Cuireadh athbhreithniú mór ar chlár riosca an Bhoird i gcrích in 2008 agus é ag féachaint go háirithe ar na saincheistanna riosca cuí a bhaineann le spriocanna ardleibhéil Phlean Corparáideach an Bhoird. Cuireadh an clár riosca leasaithe faoi bhráid an Choiste Iniúchta in Aibreán agus rinne an Bord é a fhaomhadh i mBealtaine. D'fhreastail an Stiúrthóir um Chúnamh Dlíthiúil ar dhá cheann de na cruinnithe chun faisnéis a thabhairt don choiste ar phríomhrioscaí áirithe ina réimse freagrachta. Tosaíodh ar measúnú riosca seachtraigh i Samhain 2008 ar mhaithe le rioscaí eagraíochta a aithint ó dhearcadh oibiachtúil agus neamhspleách agus cuireadh i gcrích é i Nollaig 2008. Táthar tar éis plean forfheidhmithe a ullmhú lena chinntiú go gcuirfear moltaí na tuarascála i bhfeidhm faoi Shamhain 2009.

- Nósanna Imeachta: tá treoracha agus nósanna imeachta airgeadais atá sainithe go soiléir ag an mBord, lena n-áirítear caitheamh tarmilgthe agus teorainneacha ar údarú agus scaradh dualgas, a cheadaítear le rún an Bhoird reachtúil. Ina theannta sin, choimeád an Bord reachtúil faomhadh caiteachais do chonarthaí le luach sa bhreis ar €65,000, agus tugtar fógra do Choiste Airgeadais an Bhoird reachtúil faoi gach conradh lena mbaineann luach sa bhreis ar €10,000 agus níos lú ná €65,000. I rith 2008, rinne feidhm iniúchta inmheánaigh an Bhoird iniúchtaí ar chuntais agus ar nósanna imeachta in dhá cheann déag d'ionaid dlí an Bhoird. Sa bhreis air sin, rinneadh iniúchadh ar cheannach soláthairtí oifige chomh maith. Ullmhaíodh beartas um chosc ar chalaos airgeadais don Bhord agus cuireadh i bhfeidhm é in 2008.
- Maoirseacht ar Rialú Inmheánach: tá feidhm Iniúchta Inmheánaigh ag an mBord a ndéanann Coiste Iniúchta an Bhoird reachtúil a chlár iniúchta bliantúil a fhaomhadh agus a bhfuil aige mar cheann amháin dá fheidhmeanna athbhreithniú a dhéanamh ar gach gné de rialuithe inmheánacha airgeadais. Ag féachaint do scóip iniúchtaí na n-ionad dlí, bheartaigh an Coiste Iniúchta in 2008 an t-iniúchadh a shíneadh chun scrúdú a dhéanamh ar dhoiciméid airgeadais ar chomhaid cáis ar leith in ionaid dlí, lena n-áirítear an réimse a bhaineann le ranníocaíocht cliant. Déanann an Coiste Iniúchta athbhreithniú ar obair agus ar mholtaí na feidhme Iniúchta Inmheánaigh agus déanann sé maoirseacht ar na gníomhartha a ghlacann an bhainistíocht le haon fhadhbanna a aithníodh a réiteach. Freisin déanann an Coiste athbhreithniú ar gach tuarascáil mhór a fhaigheann an Bord ó na hiniúcháirí seachtracha lena n-áirítear freagraí na bainistíochta dóibh siúd agus déanann sé moltaí maidir leis na ceistanna a ardaíodh. Tarraingítear aird an Choiste Iniúchta agus an Bhoird reachtúil ar chomhfhreagras leis an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste, lena n-áirítear an Litir Bhainistíochta Iniúchta, agus aon cheistanna a ardaíodh, rud a chinntíonn go leantar ceistanna a thagann chun cinn. Ach amháin forbairt beartas maidir le bainistíocht taifead don Bhord a chur i gcrích, féadaim a dhearbhu gur pléadh le gach ceist eile a ardaíodh ó iniúchadh 2007 agus gur glacadh le haon moltaí. Tá an Bord i mbun beartas maidir le bainistíocht taifead a fhorbairt ag féachaint do mholtaí na Tuarascála Bainistíochta Riosca TF a ullmhaíodh i gcomhar leis an measúnú riosca seachtraigh.

Ní mór don Choiste Iniúchta tuarascáil fhoirmiúil a dhéanamh laistigh de thrí mhí ó dheireadh na bliana féilire, ag leagan amach a chuid gníomhaíochtaí, i dteannta le haon chomhairle agus moltaí a mheasann sé a bheith cuí. Críochnaíodh an tuarascáil le haghaidh 2008 i bhFeabhra 2009 agus cuireadh faoi bhráid an Bhoird é ag a chruinniú an 19 Márta, 2009.

4. Dearbhaím gur lean an Bord air ag déanamh athbhreithnithe ar éifeachtacht chóras an Bhoird um rialuithe inmheánacha airgeadais i rith na bliana dar críoch 31 Nollaig 2008.

Anne Colley
Cathaoirleach

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá ráitis airgeadais an Chiste Cúnaimh Dhlíthiúil don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 iniúchta agam faoin Acht um Chúnamh Dlíthiúil Sibhialta, 1995.

Tá na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh faoi na beartais chuntasaíochta arna leagan amach sna ráitis, comhdhéanta den Ráiteas ar Bheartais Chuntasaíochta, an Cuntas Ioncaim agus Caiteachais, an Ráiteas Gnóthachan agus Cailteanas Aitheanta lomlán, an Clár Comhardaithe, an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid agus na nótaí gaolmhara.

Freagrachtaí Chomhaltaí an Bhoird agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste faoi seach

Tá an Bord um Chúnamh Dlíthiúil freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú de réir an Achta um Chúnamh Dlíthiúil Sibhialta, 1995, agus as rialtacht na n-idirbheart a chinntiú. Ullmhaíonn an Bord na ráitis airgeadais de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tá freagrachtaí cuntasaíochta Chomhaltaí an Bhoird leagtha amach sa Ráiteas um Fhreagrachtaí an Bhoird.

Is é m'fhreagrachta ná na ráitis airgeadais a iniúchadh de réir cheanglas ábhartha dlí agus rialúcháin agus Caihdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire).

Tuairiscím mo thuairim maidir le cibé an dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart, de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tuairiscím freisin cibé, dar liom, an raibh leabhair chuntais chúí coinnithe. Lena chois sin, deirim cibé an dtugann na ráitis airgeadais leis na leabhair chuntais.

Tuairiscím ar aon chás ábhartha nár feidhmíodh suimeanna airgid chun na gcríoch a bhí beartaithe nó sa chás nach leanann na hidirbhearta do na húdaráis a rialaíonn iad.

Tuairiscím freisin mura bhfuil an fhaisnéis agus na mínithe ar fad faighte agam agus atá riachtanach chun críocha m'iniúchta.

Scrúdaím an Ráiteas maidir le Rialú Inmheánach Airgeadais le féachaint an léirítear ann gur chomhlíon an Bord an Cód Cleachtas maidir le Rialachas Comhlachtaí Stáit agus tuairiscím ar aon chás ábhartha nach ndéanann sé amhlaidh, nó más rud é go bhfuil an ráiteas míthreorach nó nach dtugann sé le faisnéis eile atá ar eolas agam de bharr na ráitis airgeadais a bheith iniúchta agam. Ní cheanglaítear orm a bhreithniú cibé an gclúdaíonn an Ráiteas maidir le Rialú Inmheánach Airgeadais gach priacal agus rialú airgeadais, ná teacht ar thuairim maidir le héifeachtacht na nósanna imeachta maidir le priacail agus rialú.

Léim faisnéis eile atá sa Tuarascáil Bhliantúil, agus breithním cibé an dtugann sé leis na ráitis airgeadais iniúchta. Breithním na himpleachtaí do mo thuarascáil má thagaim ar an eolas faoi aon rud atá, de réir cosúlachta, ina mhíríteas nó ina neamhréireacht ábhartha leis na ráitis airgeadais.

An Bunús atá le mo Thuairim ar na Ráitis

I mbun m'fheidhme mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire) arna n-eisiúint ag an mBord um Chleachtais Iniúcháireachta agus trí thagairt a dhéanamh do na nithe ar leith is gá a chur san áireamh i ndáil le cúrsaí bainisteoireachta agus oibriúcháin a ghabhann le comhlachtaí Stáit. Déantar scrúdú mar chuid den iniúchadh, ar bhonn tástála, ar fhianaise a bhaineann le suimeanna agus rialtacht na n-idirbheart airgeadais a chuirtear san áireamh sna ráitis airgeadais, agus leis na hidirbhearta a fhoilsítear iontu. Chomh maith leis sin, cuimsíonn an t-iniúchadh measúnacht ar na meastacháin agus ar na breitheanna suntasacha a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus measúnacht le féachaint an n-oireann na beartais chuntasaíochta don bhail atá ar chúrsaí an Bhoird, ar feidhmíodh na beartais sin ar bhealach leanúnach agus ar foilsíodh iad ar bhealach sásúil.

Phleanáil mé agus rinne mé m'iniúchadh sa chaoi is go bhfaighinn an fhaisnéis agus na mínithe ar fad a mheas mé a bheith riachtanach ionas go mbeadh leordhóthain fianaise agam a d'fhágfadh cinnteacht réasúnach ann go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíríteas ábhartha, cibé acu calaois nó neamhrialtacht eile nó earráid is cúis leis sin. I dteacht ar mo thuairim, rinne mé meastóireacht ar a shásúla is a cuireadh faisnéis i láthair sna ráitis airgeadais san iomlán freisin.

Tuairim

Is é mo thuairim go dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart, de réir Cleachtais Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn, ar riocht ghnóthaí an Chiste Cúnaimh Dhlíthiúil ag 31 Nollaig 2008 agus ar a ioncam agus ar a chaiteachas don bhliain dar críoch sin.

Is é mo thuairim go raibh leabhair chuntais chúf coinnithe ag an mBord. Tá na ráitis airgeadais ag teacht leis na leabhair chuntais.

John Buckley

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

21 Iúil 2009

Ráiteas ar Bheartais Chuntasaíochta 2008

Ginearálta

Déantar bainistíocht ar an gCiste Cúnaimh Dhlíthiúil a fhoráiltear dó faoi Alt 19 den Acht um Chúnaimh Dlíthiúil Sibhialta, 1995, ag Bord um Chúnaimh Dlíthiúil a cheap an tAire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí.

Tá an Ciste comhdhéanta d'acmhainní airgeadais uile an Bhoird. In 2008, d'oibrigh an Bord as 33 ionad lánaimseartha agus 12 ionad páirtaimseartha ar fud na tíre.

Bunús na cuntasaíochta

Réitítear na ráitis airgeadais faoin modh fabhráithe cuntasaíochta, ach amháin mar atá sonraithe thíos, agus de réir na gcleachtas cuntasaíochta coitianta faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil. Glactar le Caighdeán Tuairiscithe Airgeadais a mholann na comhlachtaí cuntasaíochta aitheanta de réir mar a théann siad i bhfeidhm.

Gnóthas Leantach

Is comhlacht reachtúil é an Bord um Chúnaimh Dlíthiúil a bunaíodh faoin Acht um Chúnaimh Dlíthiúil Sibhialta 1995. Déantar gníomhaíochtaí an Bhoird a mhaoiniú go príomha le deontas i gcabhair agus maoiniú státhiste ón Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí.

I rith na bliana airgeadais rinne an Bord cleachtadh cuimsitheach chun críocha measúnú a dhéanamh ar fhigiúr um dhliteanais fhabhráithe an Bhoird, go háirithe Táillí Abhcóide agus an tseirbhís Cleachtóirí Príobháideacha.

Léiríonn an clár comhardaithe amhail 31 Nollaig 2008 barrachas i ndlíteanais thar shócmhainní de €3,354,340. Éiríonn an t-easnamh sin as na huairéanta

difriúla a fhaightear maoiniú chun dliteanais le haghaidh seirbhísí dlí a íoc nuair atá siad dlite le hÍoc agus an soláthar do na dliteanais sin a aithnítear sna cuntais seo faoin modh fabhráithe cuntasaíochta.

Fuarthas litir maidir le tacaíocht leanúnach ó Rúnaí na Roinne Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí ag dearbhú go maoiníofar gníomhaíochtaí an Bhoird amach anseo.

Is é tuairim an Bhoird ná go mbaineann an coinbhinsiún cuntasaíochta maidir le gnóthas leantach leis na cuntais a dhéanann ionadaíocht ar oibríochtaí an Bhoird fad is atá forálacha an Achta um Chúnaimh Dlíthiúil Sibhialta 1995 fós i bhfeidhm.

Níl eolas ag an mBord ar aon athbhreithniú ar a chuid oibríochtaí ná aon rún a chuid gníomhaíochtaí a fhionraí ná é a chumascadh le heagraíochtaí eile. Mar sin measadh go raibh sé cuí glacadh le bunús an ghnóthais leantaigh chun na ráitis airgeadais seo a ullmhú.

Deontais Stáit

Tugtar cuntas ar an ioncam faoin gceannteideal seo ar bhunús fáltas airgid.

Ranníocaí ó dhaoine cuidithe

Mar gheall ar nádúr an ioncaim seo, .i. ranníocaí ó dhaoine a bhfuil acmhainn mheasartha acu, meastar go bhfuil sé cuí cuntas a thabhairt ar ioncam den sórt sin ar bhunús fáltas airgid. Ba é an méid inbhailithe measta amhail 31 Nollaig, 2008 ná thart ar €22,000. Ní raibh aon drochfhiacha le díscríobh in 2008.

Costais Aisghafa

Féadann an Bord na costas as seirbhísí dlí a sholáthar a aisghabháil ó:

- (a) an páirtí eile i ndíospóid, mar thoradh ar ordú cúirte nó mar chuid de chomhaontú chun díospóid a shocrú, nó
- (b) ón duine a bhfuil cúnaimh dlíthiúil aige/aici, as airgead/réadmhaoin a fuair an duine mar thoradh ar sheirbhísí dlí a sholáthar.

Sócmhainní seasta agus dímhéas

Léirítear sócmhainní seasta ar an gClár Comhardaithe ag costas lúide dímhéas carntha.

Gearrtar dímhéas, a ríomhtar thar shaol úsáideach na sócmhainní agus an modh dronlíneach á úsáid, ag na rátaí bliantúla seo a leanas:-

Léasanna, troscán agus trealamh oifige, agus trealamh ríomhaire	20%
chun an t-áitreabh a fheistiú	33%

Gearrtar dímhéas leathbhliana sa bhliain a cheannaítear agus sa bhliain a dhiúsraítear.

Cistí Cliant

Léiríonn na cistí sin na hollmhéideanna móide ús fabhráithe, a bhí ag an mBord an 31 Nollaig 2008, de bharr dámhachtainí nó socrúithe a rinneadh i bhfabhar cliant a ndearna an Bord ionadaíocht ar a son. Mar sin féadann an Bord na costas iomlán as seirbhísí dlí den sórt sin a aisghabháil agus íoctar an t-iarmhéid leis na daoine a ndearnadh ionadaíocht ar a son.

Cuntas Caipitil

Léiríonn an cuntas caipitil an méid ioncain gan amúchadh a úsáidtear chun sócmhainní seasta a cheannach.

Pinsin

Feidhmíonn an Bord um Chúnaimh Dlíthiúil scéim pinsean sochair shainithe, a mhaoinítear go bliantúil ar bhunús íoctar mar a úsáidtear ó airgead atá ar fáil dó, lena n-áirítear airgead a sholáthraíonn an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí agus ó ranníocaí a bhaintear as tuarastail aturnaetha.

Léiríonn costais pinsean sochair pinsean a thuilleann baill foirne aturnaetha sa tréimhse agus léirítear iad glan ó ranníocaí pinsean foirne a choimeádann an Bord um Chúnaimh Dlíthiúil. Aithnítear méid a chomhfhreagraíonn don táille pinsean mar ioncam sa mhéid agus is go bhfuil sé in-aisghabhála, agus cúitítear é le gné de dheontas i gcabhair a fhaightear sa bhliain chun íocaíochtaí pinsean a urscaoileadh.

Léirítear gnóthachain nó cailteanais achtúireacha a thagann chun cinn ar dhliteanais scéime sa Ráiteas ar lómlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta agus aithnítear leasú dá réir sa mhéid atá inghnóthaithe ón Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí.

Léiríonn na dliteanais pinsean luach reatha na n-íocaíochtaí pinsean amach anseo a thuill baill foirne aturnaetha go dtí seo. Léiríonn maoiniú pinsean iarchurtha an tsócmhainn chomhfhreagrach atá le haisghabháil i dtréimhsí amach anseo ón Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí.

Soláthair

Aithnítear soláthar nuair a thagann oibleagáid (bíodh gur oibleagáid dhlíthiúil nó chuiditheach atá i gceist) chun cinn mar thoradh ar imeacht a tharla, agus nuair is cosúil go mbeadh gá le haistriú tairbhe eacnamaíoch leis an oibleagáid a shocrú agus gur féidir é sin a mheas go réasúnta. Measann an Bord um Chúnaimh Dlíthiúil luach na gcásanna beo nár tugadh bille lena n-aghaidh le teacht chuig an méid atá nochtaithe laistigh de na cuntais mar sholáthar. Is é atá sa mhéid ná meastachán ar an gcaiteachas a bheidh ag teastáil le haon oibleagáid a shocrú ag dáta an chláir chomhardaithe.

Agus an soláthar á mheas, ghlac an Bord le teicnící críonna um thomhas atá bunaithe ar na sonraí is deireanaí atá ar fáil. Baineadh úsáid as modhanna feabhsaithe um ghabháil sonraí i meastachán an Bhoird le haghaidh na bliana reatha. Níltear ag súil le haon ioncam le haghaidh cásanna a d'fhéadfadh costais a aisghabháil.

Cuntas Ioncaim agus Caiteachais

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

	Nóta	2008		2007	
		€	€	€	€
IONCAM					
Maoiniú Stáit	1	35,885,000		32,905,000	
Glanmhaoiniú iarchurtha le haghaidh pinsean	2 b	3,292,777		3,234,356	
Ranníocaí ó dhaoine cuidithe		753,833		659,520	
Costais aisghafa		833,906		1,128,800	
Ioncam eile ³		1,167,617		748,084	
			41,933,133		38,675,761
Aistriú ó Chuntas Caipitil	4		221,297	142,398	
			42,154,430	38,818,159	
CAITEACHAS					
Tuarastail agus costais bhainteacha	5	21,120,234		20,113,972	
Costais Phinsin	2 c	2,967,771		2,888,302	
Táillí do bhaill Boird		120,147		121,526	
Costais chóiríochta agus bhunaíochta	6	4,272,437		4,279,587	
Costais agus táillí dlí	7	8,842,151		9,464,686	
Riarachán ginearálta	8	2,457,529		2,470,379	
Dímheas 9		931,991		749,039	
Táille iniúchta		19,250		19,250	
			40,731,510		40,106,741
Barrachas/Easnamh don bhliain			1,422,920		(1,288,582)
larmhéid tosaigh amhail 1 Eanáir			(6,389,616)		(5,101,034)
larmhéid deiridh amhail 31 Nollaig			(4,966,696)		(6,389,616)

Baineann an t-ioncam agus caiteachas go léir don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 le gníomhaíochtaí leantacha.

Tá an Ráiteas ar Bheartais Chuntasáíochta agus an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid, i dteannta le Nótaí 1 go 18, ina gcuid de na ráitis airgeadais seo.

ANNE COLLEY
CATHAOIRLEACH

MOLING RYAN
AN PRÍOMHFHEIDHMEANNACH

Ráiteas ar Iomlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta

amhail 31 Nollaig 2008

		2008 €	2007 €
Barrachas / (Easnamh) don bhliain		1,422,920	(1,288,582)
Cailteanas / (gnóthachain) ó thaithí ar dhliteanas na scéime pinsin		2,567,783	(1,149,600)
Athrú ar thoimhdí a luíonn faoi luach reatha na ndliteanas scéime pinsin		0	0
Cailteanas / (gnóthachan) achtúireach ar Dhliteanais Pinsin	2 e	2,567,783	(1,149,600)
Athrú ar Mhaoiniú Pinsean Iarchurtha		(2,567,783)	1,149,600
Iomlán na gCailteanas / (nGnóthachan) Aitheanta		1,422,920	(1,288,582)

Baineann an t-ioncam agus caiteachas go léir don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 le gníomhaíochtaí leantacha. Tá an Ráiteas ar Bheartais Chuntasaíochta agus an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid, i dteannta le Nótaí 1 go 18, ina gcuid de na ráitis airgeadais seo.

Clár Comhardaithe

amhail 31 Nollaig 2008

	Nóta	€	2008 €	€	2007 €
Sócmhainní seasta	9		1,612,355		1,833,652
Sócmhainní reatha					
Airgead sa bhanc agus idir lámha		4,141,691		4,131,984	
Féichiúnaithe agus réamhíocaíochtaí	10	827,922		492,994	
		4,969,613		4,624,978	
Lúide dliteanais reatha					
Creidiúnaithe agus fabhruithe	11	8,900,272		8,977,591	
Cistí cliant	12	1,036,037		2,037,003	
		9,936,309		11,014,594	
Glandliteanais reatha			(4,966,696)		(6,389,616)
Sócmhainní iomlána lúide dliteanais reatha roimh Phinsean			(3,354,341)		(4,555,964)
Maoiniú pinsean iarchurtha	2 d		31,000,000		25,457,730
Dlíteanais pinsin	2 e		(31,000,000)		(25,457,730)
			0		0
Iomlán na sócmhainní			(3,354,341)		(4,555,964)
Léirithe ag:					
Cuntas Ioncaim agus Caiteachais			(4,966,696)		(6,389,616)
Cuntas Caipitil	4		1,612,355		1,833,652
			(3,354,341)		(4,555,964)

Tá an Ráiteas ar Bheartais Chuntasáíochta agus an Ráiteas ar Shreabhadh Airgid, i dteannta le Nótaí 1 go 18, ina gcuid de na ráitis airgeadais.

ANNE COLLEY
CATHAOIRLEACH

MOLING RYAN
AN PRÍOMHFHEIDHMEANNACH

Iúil 2009

Ráiteas ar shreabhadh airgid

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

	Nóta	2008 €	2007 €
(Glan-eis-sreabhadh) / glan-insreabhadh airgid ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin	14	696,305	1,038,734
Torthaí ar infheistíocht agus fónamh ar airgeadas			
Ús faighte		82,629	233,118
Ús a íoctar ar shocraíochtaí cliant		(51,066)	(42,669)
Gníomhaíochtaí infheistíochta			
Díolachán sócmhainní inláimhsithe		0	0
Ceannach sócmhainní inláimhsithe		(718,161)	(610,409)
Glan-insreabhadh/glan-eis-sreabhadh airgid		9,707	618,774
Méadú/laghdú ar airgead	15	9,707	618,774

Tá an Ráiteas ar Bheartais Chuntasaíochta i dteannta le Nótaí 1 go 18, ina gcuid de na ráitis airgeadais seo.

ANNE COLLEY
CATHAOIRLEACH

MOLING RYAN
AN PRÍOMHFHEIDHMEANNACH

Iúil 2009

Nótaí leis na ráitis airgeadais

don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

1 Maoiniú Stáit

Fuarthas maoiniú Stáit ó Vóta 19 - Oifig an Aire Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí mar seo a leanas:

	2008 €	2007 €
Focheannteideal:		
C.2 Deontas i gCabhair	26,988,000	24,288,000
D.2 Tascfhórsa ar Iarrthóirí Tearmainn - Cúnamh Dlíthiúil*	8,897,000	8,617,000
	35,885,000	32,905,000

* Soláthraíodh an maoiniú seo i leith an chaiteachais a tabhaíodh ar an tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe. Féach Nóta 16

2 Costais Phinsin

(a). Anailís ar iomlán na gcostas pinsin a gearradh ar Chaiteachas

	2008 €	2007 €
Costas fónaimh reatha	2,100,000	2,000,000
Ús ar Dhliteanas na Scéime Pinsin	1,400,000	1,350,000
Ranníocaí Fostaithe	(532,229)	(461,698)
	2,967,771	2,888,302

(b). Gluaiseacht i nGlandliteanas Pinsean i rith na bliana airgeadais

	2008 €	2007 €
Glandliteanas Pinsean ar 1 Eanáir	25,457,730	23,602,600
Costas Fónaimh Reatha	2,100,000	2,000,000
Costais Úis	1,400,000	1,350,000
Cailiteanas / (Gnóthachan) Achtúireach	2,567,783	(1,149,600)
Pinsin íoctha sa bhliain	(525,513)	(345,270)
Glandliteanas Pinsean ar 31 Nollaig	31,000,000	25,457,730

(c) Sócmhainn Maoinithe Iarchurtha do Phinsin

Aithníonn an Bord um Chúnamh Dlíthiúil na méideanna sin mar shócmhainn a chomhfhreagraíonn don dliteanas neamh-mhaoinithe iarchurtha do phinsin ar bhunús na sraithe toimhdí a ndéantar cur síos uirthi thuas agus roinnt imeachtaí ón am atá thart. Áirítear leis na himeachtaí sin an bunús reatha um bhunú na scéime aoisliúntais, agus an beartas agus cleachtas atá i bhfeidhm faoi láthair maidir le pinsin seirbhíse poiblí a mhaoiniú lena n-áirítear ranníocaí ó fhostaithe agus an próiseas bliantúil meastachán. Cé nach bhfuil aon chomhaontú maidir leis na méideanna sonracha sin leis an Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí, níl aon fhianaise ag an mBord a thugann le fios nach leanfaidh an beartas maoinithe sin ar aghaidh ag déanamh méideanna den sórt sin a riar de réir an chleachtais reatha.

Bhí an Glanmhaoiniú larchurtha le haghaidh Pinsean a aithníodh sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais mar seo a leanas:

	2008	2007
	€	€
Maoiniú inghnóthaithe i dtaobh chostais phinsin na bliana reatha	3,500,000	3,350,000
Deontas stáit curtha i bhfeidhm chun pinsinéirí a fóc	(207,223)	(115,644)
	3,292,777	3,234,356

Ba é méid na sócmhainne maoinithe iarchurtha le haghaidh pinsean amhail 31 Nollaig 2008 ná €31.1 milliún (€25.5 milliún in 2007).

(d) Stair na n-oibleagáidí sochair sainithe

	2008	2007	2006
	€	€	€
Oibleagáidí sochair sainithe	31,000,000	25,457,730	23,602,600
Méid na (nGnóthachan) / gcaillteanas ó thaithí ar Dhliteanas Scéime	2,567,783	(1,149,600)	1,579,000
Céatadán de luach reatha na ndlíteanas scéime	-8%	-4%	7%

Tagann an cailteanas achtúireach carnach a aithnítear sa Ráiteas ar lomlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta go € 2,567,783

(e) Cur síos ginearálta ar an scéim

Is é atá sa scéim pinsean ná socrú pinsean tuarastail deiridh sochair sainithe le sochair agus ranníocaí arna sainiú ag tagairt do rialacháin "eiseamláireacha" reatha scéim na hearnála poiblí. Soláthraíonn an scéim pinsean (ochtóduithe in aghaidh na bliana seirbhíse), aisce nó cnapshuim (trí ochtóduithe in aghaidh na bliana seirbhíse) agus pinsin do chéilí agus leanaí. Is é atá i gceist le Gnáth Aois Scoir ná 65ú breithlá an bhaill, agus tá daoine a bhí ina mbaill roimh 2004 i dteideal imeacht ar scor gan laghdú achtúireach ó aois a 60 bliana. Méadaíonn íocaíochtaí (agus iarchur) pinsean de ghnáth i gcomhréir le gnáthbhoilsciú tuarastail na hearnála poiblí.

Bhí an luacháil a úsáideadh do nochtaithe FRS17 (Leasaithe) bunaithe ar luacháil achtúireach iomlán (Feabhra '09) a rinne achtúire neamhspleách incháilithe, agus riachtanais an FRS á thabhairt faoi deara aige, d'fhonn measúnú a dhéanamh ar dhliteanas na scéime amhail 31 Nollaig 2008.

Ba hiad seo a leanas na príomhthoimhdí achtúireacha:

	2008	2007
Ráta méadaithe i dtuarastail	4.0%	4.0%
Ráta méadaithe i bpinsin in íocaíocht	4.0%	4.0%
Ráta Lascaine	5.5%	5.5%
Ráta Boilscithe	2.0%	2.0%

Beidh faisnéis maidir le hionchas saoil na mball le fáil do Ráitis Airgeadais 2009.

(f) Nochtaithe FRS17 Leasaithe

Tá an fhaisnéis ar phinsin curtha i láthair i gcomhréir le riachtanais nochta nua atá ag teastáil ó 2008 faoi leasú ar FRS17.

3. Ioncam eile

	2008 €	2007 €
Ús faighte agus infhaighte	109,685	101,960
Fáltais éagsúla	1,057,932	646,124
	1,167,617	748,084

4. Cuntas Caipitil

	€	€
larmhéid amhail 1 Eanáir		1,833,652
Aistriú go Cuntas Ioncaim agus Caiteachais		
- Ioncam a úsáideadh le sócmhainní seasta a cheannach	710,694	
- Méid scaoilte ar dhiúscairt sócmhainní seasta	0	
- Ioncam amúchta sa bhliain ar aon dul le dímheas ar shócmhainní	(931,991)	
		(221,297)
larmhéid amhail 31 Nollaig		1,612,355

5. Líon agus costais fostaithe

Ba é an líon iomlán ball foirne arna cheadú ag an Aire ar 31 Nollaig 2007 ná 384. Ba é an líon foirne a bhí fostaithe i ndáiríre ag an mBord amhail 31 Nollaig, 2008 ná 390 (2007 - 383) Ba é meánlíon na bhfostaithe ar an mBord le linn na bliana ná 383 (2007 - 383). Bhí costais fostaithe agus costais bhainteacha mar seo a leanas:

	2008 €	2007 €
Tuarastail	19,572,166	18,657,649
Costas Foirne Gníomhaireachta agus Ar Iasacht	73,720	57,409
ÁSPC Fostóra	1,474,347	1,398,914
	21,120,234	20,113,972

6. Costais chóiríochta agus bhunaíochta

	2008 €	2007 €
Cíosanna	2,571,238	2,766,309
Glantachán	264,613	318,535
Soilsiú agus teas	268,220	255,824
Cothabháil - Áitribh	658,814	545,442
Cothabháil - Trealamh	509,552	393,477
	4,272,437	4,279,587

7. Táillí agus costais dlí

	2008 €	2007 €
Táillí abhcóide	3,986,503	4,903,053
Táillí dlí (Sainfhinnéithe)	793,517	740,273
Scéimeanna na gCleachtóirí Príobháideacha	2,858,149	2,557,013
Táillí gairmiúla eile	582,407	576,043
Costais eile	621,575	688,305
	8,842,151	9,464,687

8. Riarachán ginearálta

	2008 €	2007 €
Stáiseanóireacht, costais oifige agus oiliúna	499,751	397,352
Leabhair agus priontáil	176,071	173,875
Post agus teileafón	874,795	920,393
Árachas	151,264	178,877
Taisteal agus cothabháil	755,648	799,882
	2,457,529	2,470,379

9. Sócmhainní seasta

	Troscán €	Oifig Trealamh €	Áitribh & Ríomhairí €	Léasanna Feistiú €	Iomlán €
Costas					
Iarmhéid amhail 01/01/08	2,292,177	1,292,098	6,635,755	3,132,523	13,352,554
Fáltais	0	5,339	522,099	183,256	710,694
Diúscairtí	0	0	(120,554)	0	(120,554)
Iarmhéid amhail 31/12/08	2,292,177	1,297,437	7,037,300	3,315,779	13,942,693
Dímheas ar shócmhainní seasta					
Iarmhéid amhail 01/01/08	1,971,505	1,169,161	5,786,341	2,591,894	11,518,901
Muirear sa bhliain	117,032	40,268	588,897	185,794	931,991
Diúscairtí	0	0	(120,554)	0	(120,554)
Iarmhéid amhail 31/12/08	2,088,537	1,209,429	6,254,684	2,777,688	12,330,338
Glanluach leabhar amhail 31/12/08	203,640	88,008	782,616	538,091	1,612,355
Glanluach leabhar amhail 31/12/07	320,672	122,937	849,413	540,629	1,833,652

10. Féichiúnaithe agus réamhíocaíochtaí

	2008	2007
	€	€
Féichiúnaithe - ús ar thaiscí	93,417	20,578
Réamhíocaíochtaí		
- Cíos	117,482	121,065
- Árachas	159,060	94,867
- Tuarastail	192,249	13,116
- Eile	265,714	243,367
	827,922	492,994

11. Creidiúnaithe agus fabhruithe

	2008	2007
	€	€
Méideanna dlite laistigh d'aon bhliain amháin:		
Creidiúnaithe & fabhruithe	8,900,272	8,977,591
	8,900,272	8,977,591

Measann an Bord um Chúnammh Dlíthiúil luach na gcásanna beo nár tugadh bille lena n-aghaidh le teacht chuig an méid atá nochtaithe laistigh de na cuntais mar sholáthar. Is é atá sa mhéid ná meastachán ar an gcaiteachas a bheidh ag teastáil le haon oibleagáid a shocrú ag dáta an chláir chomhardaithe.

Agus an soláthar á mheas, ghlac an Bord le teicnící críonna um thomhas atá bunaithe ar na sonraí is deireanaí atá ar fáil. Baineadh úsáid as modhanna feabhsaithe um ghabháil sonraí i meastachán an Bhoird le haghaidh na bliana reatha. Níltear ag súil le haon ioncam le haghaidh cásanna a d'fhéadfadh costais a aisghabháil.

12. Cistí cliant

	€
Cistí cliant coimeádta ar 1 Eanáir (glan ó ús)	2,006,461
Móide: Dámhachtainí/socraíochtaí a fuarthas i rith 2008	12,051,941
Lúide: Socraíochtaí a íocadh, lena n-áirítear ús a ceadaíodh agus costais a aisghabhadh	(13,047,623)
Cistí cliant coimeádta ar 31 Nollaig	1,010,779
Ús ag fabhrú ar chistí cliant coimeádta	25,258
Iomlán dlite do chliant	1,036,037

13. Gealltanais faoi léasanna oibriúcháin

Áitíonn an Bord áitribh i gCathair Saidhbhín, Co. Chiarraí agus Sráid an Mhóta, Baile Átha Cliath agus feidhmíonn sé as 34 ionad eile ar fud na tíre.

Tá an Bord geallta chun cíós € 2,536,713 a íoc i rith 2009 i dtaobh léasanna a éagann mar seo a leanas:

	€
2009	0
2010-2014	284,487
2015 ar aghaidh	2,252,226

14. Réiteach an bharrachais don bhliain le hairgead ó ghníomhaíochtaí oibriúcháin

	2008 €	2007 €
(Easnamh) / Barrachas don bhliain	1,422,920	(1,288,582)
Athrú do mhíreanna neamhoibriúcháin Ús bainc infhaighte	(109,685)	(101,960)
Gluaiseacht ar chuntas caipitil	(221,297)	(142,398)
Athrú do mhíreanna neamhairgid		
Dímheas	931,991	749,039
(Méadú) / Laghdú ar fhéichiúnaithe	(262,089)	5,402
Méadú / (Laghdú) ar chreidiúnaithe	(1,065,535)	1,817,233
	696,305	1,038,734

15. Gluaiseacht airgid

	2008 €	2007 €
Iarmhéid ar 1 Eanáir	4,131,984	3,513,210
Glan-insreabhadh airgid	9,707	618,774
Iarmhéid ar 31 Nollaig	4,141,691	4,131,984

16. An tSeirbhís Dlí do Dhídeanaithe

	2008 €	2007 €
Áirítear ioncam agus caiteachas i dtaobh na Seirbhíse Dlí do Dhídeanaithe sna ráitis airgeadais mar seo a leanas:		
Tuarastail agus costais bhainteacha	5,560,971	5,232,352
Costais chóiríochta	1,340,928	1,264,411
Táillí dlí agus táillí gairmiúla	1,479,872	1,703,146
Riarachán ginearálta	620,979	889,525
Sócmhainní seasta ceannaithe	169,891	115,041
	9,172,641	9,204,475
Lúide ranníocaí ó dhaoine a fuair cúnamh dlíthiúil agus costais aisghafa	(257,829)	(383,326)
lomlán an ghlanchaiteachais sa bhliain	8,914,812	8,821,149

17. Figiúirí Comparáideacha

Rinneadh roinnt athruithe ar chur i láthair na míreanna sna ráitis airgeadais agus athshonraíodh na figiúirí comparáideacha áit arbh gá ar bhunús a réitíonn le cur i láthair na bliana reatha.

18. Faomhadh na Ráiteas Airgeadais

Rinne an Bord na Ráitis Airgeadais a fhaomhadh ar 22 Bealtaine 2009.

Aguisín 2

Liosta d'Ionaid Dlí

Ionaid Dlí Lánaimseartha

IONAD DLÍ

ATURNAE BAINISTÍOCHTA

AN CABHÁN

Ionad Siopadóireachta na Cúirte Nua, Sráid na hEaglaise, An Cabhán

Teil: (049) 433 1110 Facs: (049) 433 1304

Patricia O'Reilly

AN CLÁR

Aonad 6A, Cearnóg na gCeannaithe, Inis, Co. an Chláir

Teil: (065) 682 1929 Facs: (065) 682 1939

Mary Cuffe

CORCAIGH

Teach an Ché Thuaidh, Cé Pope, Corcaigh

Teil: (021) 455 1686 Facs: (021) 455 1690

Betty Dineen

1A An Mál Theas, Corcaigh

Teil: (021) 427 5998 Facs: (021) 427 6927

Deirdre Kissane

DÚN NA NGALL

Ionad Baile Leitir Ceanainn, Bóthar Justice Walsh, Leitir Ceanainn, Co. Dhún na nGall

Teil: (074) 912 6177 Facs: (074) 912 6086

Ray Finucane

BAILE ÁTHA CLIATH

45 Sráid Gardiner Íochtarach, Baile Átha Cliath 1

Teil: (01) 874 5440 Facs: (01) 874 6896

Shane Dooley

Ionad an Túir, Sráidbhaile Chluain Dolcáin, Baile Átha Cliath 22. Teil: (01) 457 6011 Facs: (01) 457 6007

Tom Nally

Faiche an tSráidbhaile, Tamhlacht, Baile Átha Cliath 24

Teil: (01) 451 1519 Facs: (01) 451 7989

Pauline Corcoran

44/49 An Phríomhshráid, Fionnghlas, Baile Átha Cliath 11

Teil: (01) 864 0314 Facs: (01) 864 0362

Marie Quirke

48/49 Sráid Brunswick Thuaidh, Lána Sheoirse, Baile Átha Cliath 7

Teil: (01) 646 9700 Facs: (01) 646 9799

Hugh Cunniam

Aonad 6-8, Ionad Gnó, Bóthar Chluain Saileach Baile Bhlainséir, Baile Átha Cliath 15

Teil: (01) 820 0455 Facs: (01) 820 0450

Joan Crawford

An tAonad Faillí Leighis

7 – 11 Cúirt Montague, Sráid Montague Baile Átha Cliath 2. Teil: (01) 4776200 Facs: (01)4776241

Margaret O'Shea-Grewcock

Ionad na gCleachtóirí Príobháideacha

7 – 11 Cúirt Montague, Sráid Montague Baile Átha Cliath 2. Teil: (01) 4776200 Facs: (01)4776241

Dearbhla Deery

GAILLIMH

9 Sráid Phroinsias, Gaillimh

Teil: (091) 561650 Facs: (091) 563825

Mary Griffin

CIARRAÍ

1 Plás Day, Trá Lí, Co. Chiarraí

Teil: (066) 712 6900 Facs: (066) 712 3631

Carol Anne Coolican

CILL DARA

Plás Canning, An Droichead Nua, Co. Chill Dara

Teil: (045) 435777 Facs: (045) 435766

Edel Poole

CILL CHAINNIGH

87 Sráid Maudlin, Cill Chainnigh

Teil: (056) 776 1611 Facs: (056) 776 1562

Niall Murphy

LAOIS

Aonad 6A, Sráid an Droichid, Portlaoise, Co Laoise
Teil: (057)8661366 Facs: (057) 8661362

Catherine Martin

LUIMNEACH

Aonad F, Cé Lock, Luimneach
Teil: (061) 314599 Facs: (061) 318330

Fergal Rooney

AN LONGFORT

Clós an Chomhair Chreidmheasa, 50A An
Phríomhshráid, An Longfort
Teil: (043) 47590 Facs: (043) 47594

Edel Poole

LÚ

Teach Condil, Plás Roden, Dún Dealgan, Co. Lú
Teil: (042) 933 0448 Facs: (042) 933 0991

Deirdre McMichael

MAIGH EO

Meal Humbert, An Phríomhshráid, Caisleán an
Bharraigh, Co. Mhaigh Eo
Teil: (094) 902 4334 Facs: (094) 902 3721

Thomas O' Mahony

AN MHÍ

Bóthar Uí Chinnéide, An Uaimh, Co. an Mhí
Teil: (046) 907 2515 Facs: (046) 907 2519

Mary Pat Ahern

MUINEACHÁN

Teach Alma, An Diamant, Muineachán
Teil: (047) 84888 Facs: (047) 84879

Stephanie Coggans

UIBH FHAILÍ

Sráid an Chuain, Tulach Mhór
Teil: (057) 9351177 Facs: (057) 9351544

Orla Connolly

SLIGEACH

Teach Bridgewater, Paráid Rockwood, Sligeach
Teil: (071) 9161670 Facs: (071) 9161681

Fiona McGuire

TIOBRAID ÁRANN

Cúirt na Manach, Sráid na Mainistreach, An tAonach,
Co. Thiobraid Árann

Teil: (067) 34181 Facs: (067) 34083

Josephine Fair

PORT LÁIRGE

Teach Cheanada, Sráid Cheanada, Port Láirge
Teil: (051) 855814 Facs: (051) 871237

Aidan Lynch

AN IARMHÍ

Lána Payne, An Baile Gaelach, Baile Áth Luain, Co. na
hIarmhí

Teil: (090) 647 4694 Facs: (090) 647 2160

Phil O'Laoide

LOCH GARMAN

Aonad 8, Cearnóg Redmond, Loch Garman
Teil: (053) 9122622 Facs: (053)9124927

Niamh Murrain

CILL MHANTÁIN

Sráid an Droichid, Cill Mhantáin
Teil: (0404) 66166 Facs: (0404) 66197

Barbara Smyth

SEIRBHÍS DLÍ DO DHÍDEANAITHE

48/49 Sráid Brunswick Thuaidh,
Lána Sheoirse, Baile Átha Cliath 7
Teil: (01) 646 9600 Facs: (01) 671 0200

Frank Caffrey
Gráinne Brophy
Anke Hartas

Teach an Ché Thuaidh, Cé Pope, Corcaigh
Teil: (021) 4554634 Facs: 021 4557622

Bernadette McGonigle

Teach Seville, Bóthar an Duga Nua, Gaillimh
Teil: (091) 562480 Facs: (091)562599

Cormac Faherty

An Oifig Chlárúcháin

Teach Timberlay
79/83 Sráid an Mhóta Íochtarach, Baile Átha Cliath 2
Teil: (01) 631 0800 Facs: (01) 661 5011

Ionaid Dlí Páirtaimseartha

Ionad agus teileafón

Ar oscailt

Ionad Dlí

CEATHARLACH

Biúro Chaitriona um Fhaisnéis do Shaoránaigh
Bóthar Sheosaimh, Ceatharlach.
Teil: (059) 9138700

An chéad Aoine agus an
Aoine dheireanach gach mí

Cill Chainnigh

CORCAIGH

Biúro um Fhaisnéis do Shaoránaigh
Cearnóg Wolfe Tone, Beanntraí
(021) 455168

Uair amháin sa mhí

Corcaigh (Cé Pope)

DÚN NA NGALL

Teach na Cúirte, Baile Dhún na nGall
Teil: (074) 9126177

Uair amháin sa mhí

Leitir Ceanainn

CIARRAÍ

52 An tSráid Mhór, Cill Airne
Teil: (066) 7126900

Gach maidin Aoine

Trá Lí

LIATROIM

An tIonad Sláinte,
Bóthar Liatroma, Cora Droma Rúisc
Teil: (043) 47590

Uair amháin sa mhí

An Longfort

LÚ

Ionad Seirbhísí Pobail Dhroichead Átha,
Corrán Scarlett, Droichead Átha
Teil: (041) 9836084/9833490

Faoi dhó sa mhí

Muineachán

MAIGH EO

An tIonad Tréadach (Tailte na hArdeaglaise)
Béal an Átha, Co. Mhaigh Eo
Teil: (094) 9024334

Uair amháin sa mhí

Caisleán an Bharraigh

An tIonad Sláinte,

Bóthar Chnoc Mhuire, Béal Átha hAmhnais
Teil: (094) 9024334

An ceathrú Máirt de gach mí

Caisleán an Bharraigh

ROS COMÁIN

An tIonad Faisnéise do Shaoránaigh,
7 Sráid Ail Finn, Mainistir na Búille
Teil: (071) 9161670

Uair amháin sa mhí

Sligeach

TIOBRAID ÁRANN

Seirbhísí Sóisialta Pobail Dhurlais
Sráid Rossa, Durlas
Teil: (0504) 22169

An dara Máirt de gach mí

An tAonach

An tIonad Faisnéise do Shaoránaigh,
14 Sráid Wellington, Cluain Meala.
Teil: (052) 22267

Ceithre huaire sa mhí

An tAonach

AN IARMHÍ

An tIonad Fiontair,
Sráid Gheata an Easpaig, An Muileann gCearr
Teil: (090) 6474694

Uair amháin sa mhí

Baile Áth Luain

Clinicí Faisnéise na Seirbhíse Dlí do Dhídeanaithe

Ba cheart a thabhairt faoi deara go bhféadfadh dátaí agus amanna na gclinicí sin athrú ag brath ar an éileamh ar an tseirbhís.

Clinic Doras (Luimneach)

Mount St. Vincent,
Ascall Uí Chonaill,
Luimneach
Déan teagmháil le: Ella / Sr. Teresa (087) 7754160 / (061) 310328
Gach Aoine.

Clinic Phort Láirge

Ionad Faisnéise Mount Sion,
Sráid na Beairice,
Port Láirge
Déan teagmháil le: (021) 4554634
Minicíocht de réir éilimh.

Clinic Thrá Lí

Ionad Dlí Thrá Lí,
1 Plás Day,
Trá Lí,
Co. Chiarraí
Déan teagmháil le: (087) 4190117
Gach Céadaoin agus Aoine.

Clinic Chill Airne

52 An tSráid Mhór,
Cill Airne,
Co. Chiarraí
Déan teagmháil le: (087) 4190117
Gach Luan agus gach dara Céadaoin.

Clinic Shligigh

An tIonad Acmhainní Teaghlaigh,
An Meal,
Sligeach
Déan teagmháil le: Vincent / Orla (071) 9137448
Gach dara Máirt.